

12

Miesiące
Tematycznych LABIB

Podsumowanie 12 Miesięcy Tematycznych z LABiBem za 2024 rok

Zapraszamy także do naszych wirtualnych salonów:

- strona internetowa [Stowarzyszenie Labib](#)
- strona FB [Labib](#)
- kanał YT [stowarzyszenie Labib - YouTube](#)

Spis treści

[Spis treści](#)

[Wstęp](#)

[Tematy ogólne](#)

[Biblioteka jako organizacja realizująca cele zrównoważonego rozwoju](#)

[Jak się chwalić, by inni nas dostrzegali?](#)

[Magia zmiany](#)

[Na pierwszej linii – jak robić kulturę w małym mieście?](#)

[Programy MKiDN 2025: zmiany, nowe wytyczne i rola AI w pisaniu wniosków](#)

[Promocja w bibliotece](#)

[Sztuczna inteligencja w bibliotece](#)

[Praca z różnymi grupami wiekowymi w bibliotece](#)

[Baw się dobrze – klocki w bibliotece](#)

[Młodzież w bibliotece – działania, które dały radę](#)

[Od 0 do 100 lat, czyli biblioteka miejscem dla każdego!](#)

[Senior w bibliotece. Doświadczenia praktyczki](#)

[Dodatkowe materiały](#)

[O autorach i autorkach](#)

[O projekcie](#)

Wstęp

Zapraszamy do wirtualnego kartkowania niniejszej publikacji, czytania artykułów i oglądania nagrań webinarów, którym towarzyszą. LABiB jako sieć istnieje już 12 lat! Z kolei pierwsza odsłona pierwowzoru obecnych Miesiący Tematycznych (Get IT 2.0, czyli cyfrowy listopad z labib.pl) miała miejsce jesienią 2015 roku. To szmat czasu!

LABiB zdążył przejść liczne przemiany i się ukonstytuować jako stowarzyszenie — najpierw zwykłe, a obecnie krsowe, portal labib.pl przeżył swój rozkwit i obecnie zmierza ku zamknięciu, a nasze Miesiące Tematyczne trwają. Ba! Co więcej, jest to zdecydowanie ulubiony przez bibliotekarską brać i siostry projekt realizowany przez nas, bo co miesiąc odwiedzany przez dziesiątki i setki osób uczestniczących na żywo i drugie tyle oglądających nagrania. Wszystkie je zresztą znajdziecie na [naszym kanale na YT](#).

Idąc z duchem czasu i naprzeciw Waszym oczekiwaniom, robimy też oczywiście inne projekty. Niektóre wyłącznie analogowo, inne hybrydowo, a jeszcze inne wyłącznie wirtualnie. Cyfrowe ślady tych ostatnich znajdziecie również w multimediami na [naszym FB](#).

Ponieważ w internecie niby nic nie ginie, ale jednak co wartościowsze rzeczy bardzo szybko toną w szumie informacyjnym, postanowiliśmy spróbować wyłowić z cyfrowej nicości podsumowanie tegorocznych Miesiący Tematycznych, a przy okazji napomknąć o pozostałych projektach, zwłaszcza tych dryfujących po przestrzeni wirtualnej, aby Wam służyć dokładnie wtedy, gdy będziecie ich potrzebować. Korzystajcie!

Biblioteka jako organizacja realizująca cele zrównoważonego rozwoju

Magdalena Gomułka

Nagranie webinarium

 Cele zrównoważonego rozwoju w bibliotece

Z tego artykułu dowiesz się:

- dlaczego świat zdecydował się realizować cele zrównoważonego rozwoju?
- jaki wkład wniosło Środowisko bibliotekarzy w międzynarodową rezolucję *Agenda 2030*?
- jak rozpocząć realizowanie celów rozwoju w swojej bibliotece?

Pojęcie *zrównoważonego rozwoju* często słyszymy w radiu i telewizji. Duże przedsiębiorstwa czy banki podkreślają realizację celów w swoich strategiach oraz dopasowują usługi, aby były bardziej przyjazne Środowisku. Przyjrzyjmy się zatem jak to się zaczęło.

25 września 2015 r. przedstawiciele 193 państw członkowskich ONZ podpisali międzynarodową rezolucję *Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030*. W tym dokumencie wskazano 17 celów i powiązanych z nimi 169 zadań, które wyznaczały plany w sferze rozwoju gospodarczego, społecznego, instytucjonalnego i Środowiskowego do 2030 roku.

Warto podkreślić, że 17 celów nie stworzono w jeden dzień. Do ich sformułowania przyczyniło się doświadczenie z wypełniania milenijnych celów rozwoju w latach 2000-2015, a także wieloletnie prace grup roboczych, niezależnych ekspertów i negocjacje z członkami ONZ. Ten ogrom pracy miał jeden cel: dać taki świat przyszłym pokoleniom, w którym będzie się im żyło dobrze. Dzisiaj zmagamy się z wieloma problemami: kryzysem klimatycznym, nierównościami społecznymi, brakiem przyjaznych instytucji. Ważne, żeby przyszłe pokolenia mogły żyć w lepszych lub tych samych warunkach jak my.

Do wyznaczenia *planu naprawy świata* nie było lepszego miejsca niż Organizacja Narodów Zjednoczonych. Skupia ona w sobie najważniejsze gremia odpowiadające za bezpieczeństwo, gospodarkę, społeczeństwo i relacje międzynarodowe. Główna kwatera ONZ mieszcząca się na Manhattanie w Nowym Jorku uznawana jest za miejsce do dialogu

pomiędzy państwami. I to właśnie tutaj zrozumiano, że współpraca pomiędzy rządami, przedsiębiorstwami i społeczeństwem wpłynie znacząco na to czy zbudujemy lepszą przyszłość.

Możemy znaleźć wiele definicji wyjaśniających termin *zrównoważonego rozwoju*. Jest ona dość obszerna i warto przyjrzeć się kilku wybranym, aby dostrzec różnorodne jej aspekty. Zrównoważony rozwój to:

- solidarność międzypokoleniowa polegająca na znajdowaniu takich rozwiązań gwarantujących dalszy wzrost, które pozwalają na aktywne włączenie w procesy rozwojowe wszystkich grup społecznych, dając im jednocześnie możliwość czerpania korzyści ze wzrostu gospodarczego ([materiały informacyjne Agenda 2030 Ministerstwa Rozwoju i Technologii](#))
- zakłada jakość życia na poziomie, na jaki pozwala obecny rozwój cywilizacyjny ([Wikipedia](#))
- Idea rozwoju społeczno-ekonomicznego zakładająca taki rozwój, który zaspokajając potrzeby współczesnych społeczeństw, nie będzie jednocześnie ograniczał możliwości rozwojowych przyszłych pokoleń. Zakłada równoległy rozwój gospodarki, społeczeństwa i środowiska (Słownik [Teraz Środowisko](#)).

Postanowienia Agendy 2030 ONZ opisują 17 głównych celów odnoszących się do zrównoważonego rozwoju. Każdy z celów ma ze sobą powiązane zadania, których razem jest 169 zadań. Dotyczą one rozwoju: gospodarczego, społecznego, środowiskowego i instytucjonalnego. Zakres celów rozwoju jest niezwykle ambitny. Przyglądając się im bliżej widać, że ich znaczenie odnosi się do 5 grup: ludzi, dobrobytu, planety, pokoju i partnerstwa.

Aby realizować cele i związane z nimi zadania, grupa niezależnych ekspertów wyznaczyła wskaźniki mówiące dokładnie co mamy osiągnąć. Tych wskaźników jest 231. Dostosowaniem wskaźników dla Polski zajmuje się Główny Urząd Statystyczny. Na stronie sdg.gov.pl znajdziemy wskaźniki klikając na poszczególne ikony.

Ciekawym wątkiem w pracach nad dokumentem rezolucji Agenda 2030 ONZ były starania delegacji bibliotekarzy. Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich IFLA wspólnie z pracownikami biblioteki Dag Hammarskjöld w Nowym Jorku rozpoczęli prace nad włączeniem zapisu odnoszącego się do bibliotek. W wyniku wieloletnich spotkań z komisjami ONZ do celu 16 *Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje* włączono punkt 16.10 brzmiący: *Zapewnić powszechny dostęp do informacji oraz chronić podstawowe wolności, zgodnie z krajową legislacją i międzynarodowymi porozumieniami*. Wszyscy wiemy, że podstawowym zadaniem biblioteki każdego typu jest udostępnienie wiarygodnej i sprawdzonej informacji i te zadania świetnie realizujemy w swoich działaniach.

Federacja IFLA dalej dążyła do zaangażowania środowiska bibliotekarskiego i pokazania im potencjału celów zrównoważonego rozwoju. Projekt edukacyjny *International Advocacy Programme* zaangażował 76 stowarzyszeń bibliotekarskich i przygotował 150 liderów. Rezultatem było przeszkolenie 1.293 uczestników ze 137 krajów. Polskie środowisko bibliotekarskie także włączyło się w działania IFLA. Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich opracowało materiały informacyjne dostępne na stronie <http://www.agenda2030.sbp.pl/> i brało udział w konsultacjach do rządowego raportu opisującego realizację przez Polskę ([Raport 2023](#)).

W chwili, gdy przyjrzymy się poszczególnym celom rozwoju to zauważymy, że biblioteki realizują je w codziennej działalności poprzez swoje zbiory, budynek i umiejętności personelu. Przykładem może być tu cel nr 14 *Życie pod wodą* — wtedy biblioteki realizując ten cel mogą organizować zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych o rzekach, morzach i oceanach. Odwołują się do tego celu, gdy mają możliwość zbierania deszczówki i poszerzania księgozbioru o różnorodne publikacje dotyczące wód.

Z kolei ważnym dla bibliotek jest cel nr 12. *Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja. Ponowne wykorzystanie rzeczy*. Coraz częściej w bibliotekach organizowana jest wymiana ubrań, warsztaty artystyczne z gotowych materiałów, a samo wypożyczanie książek doskonale realizuje odpowiedzialną konsumpcję i wielokrotne wykorzystanie przedmiotów.

Jak biblioteka może włączyć się w realizację celów? Oto kilka wskazówek.

Przede wszystkim ważne jest, aby biblioteka skupiała się na:

- organizacji lub prowadzeniu spotkań i warsztatów z tematyki danego celu rozwoju,
- w działalności promocyjnej informowała o działaniach biblioteki w kontekście danego celu rozwoju.

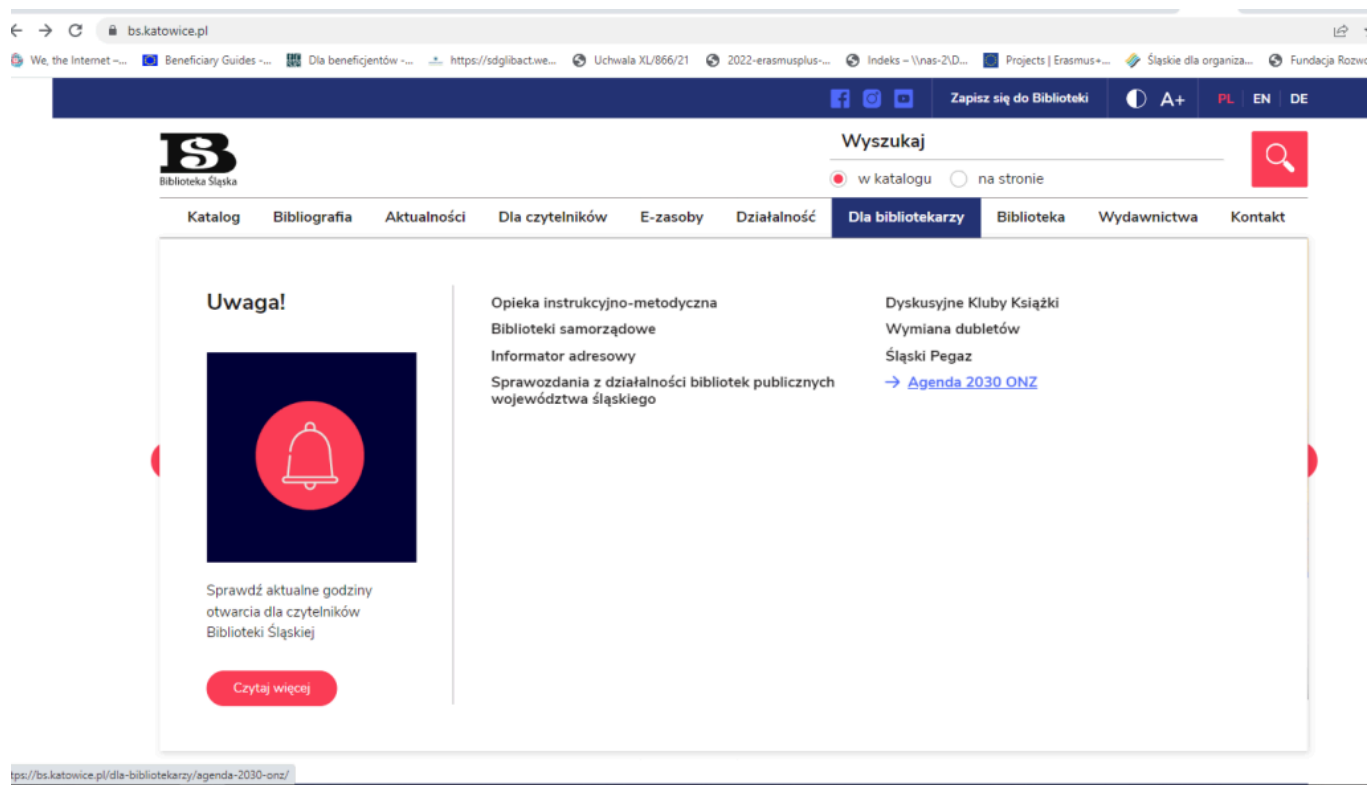
Inne pomysły to:

- na ekranach informacyjnych w bibliotekach można wyświetlać informacje o dokumencie i jak biblioteka realizuje cele rozwoju,
- na stronie internetowej warto zamieścić odnośnik do dokumentu Agenda 2030 ONZ i podstrony jak dana biblioteka realizuje cele, które są najważniejsze dla niej oraz w gdzie chętnie połączy siły,
- na dole plakatu informującego o danym wydarzeniu dodać ikonę celu zgodnego tematycznie z wydarzeniem,
- wysyłać do organizatora przykłady działań biblioteki, które wpisują się w tematykę danego celu.

Przygotowując materiały o celach rozwoju warto sprawdzić stronę internetową Ośrodka Informacji ONZ; portal SBP, gdzie znajdują się przetłumaczone materiały IFLA oraz ulotki do pobrania; kampanię *Dobre cele* i 17 celów (dla biznesu) oraz repozytorium IFLA.

Pytając się jak zacząć odpowiadam:

1. Sprawdź, jakie cele realizowane są w Twojej miejscowości? Informacje można znaleźć w strategiach rozwoju gminy czy województwa. Niektórzy wprost się odwołują do agendy 2030 (woj. śląskie).
2. Porozmawiaj z pracownikami biblioteki, jakie cele ich zdaniem może realizować biblioteka. W swoim komunikacie wyznaczcie sobie 2-3 cele, z którymi będziecie się identyfikować. Ważne, żeby użytkownicy biblioteki o tym wiedzieli.
3. Opracujcie plan działania, wspomnijcie o tym w dokumentach strategicznych, planach rozwoju.
4. Opracujcie kampanię informacyjną i w jaki sposób będziecie o tym informować. Dodawajcie ikony do plakatów.

CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Miejska i Powiatowa
BIBLIOTEKA PUBLICZNA
w Będzinie

ekologia na widelcu - zasady zdrowego żywienia

zajęcia edukacyjne dla dzieci realizowane przy współpracy
z Ośrodkiem Edukacyjnym Zespołu Parków Krajobrazowych
Województwa Śląskiego w Będzinie

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna

im. Stefana Żeromskiego w Będzinie,
plac prof. Włodzimierza Wójcika 1
klub "Pod Sową"

31.01.2018
godz. 12.00

09.02.2018
godz. 10.15

MŁODZIEŻOWY KLUB KSIĄŻKI

KAŻDY 3. CZWARTEK MIESIĄCA

GODZINA 17:00

Jak to działa?

- Wspólnie wybieracie książkę, którą chcecie przeczytać.
- Każdy czyta ją w domu.
- Spotykacie się raz w miesiącu i w miłej atmosferze (przy ciastkach i herbacie;) dyskutujecie o książce, wątkach, bohaterach...

Miejska Biblioteka Publiczna w Żorach
os. Pawlikowskiego PU-13
Oddział dla Dzieci i Młodzieży
tel. 32 43 44 584, 43 43 197 wew. 22

Jesteś tutaj: Strona główna >

Wpisz szukaną frazę...

Wieczór autorski z Wojciechem Jagielskim

Utworzono dnia 09.04.2018

20 kwietnia br. (piątek), godz. 20:00 zapraszamy na spotkanie z WOJCIECHEM JAGIELSKIM, dotyczącego najnowszej książki "Na wschód od zachodu", w której autorze bierze nas w podróż "wielkim szlakiem hippisów". Afganistan, Pakistan, Nepał i na końcu Indie...

[czytaj dalej](#)

GRANICE | BORDERS - wystawa Piotra Sikory

Utworzono dnia 20.05.2018

24 maja 2018 o godz. 18:00 zapraszamy na wernisaz z udziałem światowej sławy fotografa, Piotra Sikory, który otwarty w bibliotece wystawę - GRANICE | BORDERS - ukazując nasz polski folklor w niecodziennych stylizacjach...

[czytaj dalej](#)

Realizujemy Cele Zrównoważonego Rozwoju ONZ

Utworzono dnia 20.05.2018

Realizujemy Cele Zrównoważonego Rozwoju ONZ

W 2015 roku społeczność międzynarodowa przyjęła nowy plan rozwoju świata do 2030 roku: Agendę Rzeczą Zrównoważonego Rozwoju. Jest to wizja budowy lepszego świata z korzyścią dla wszystkich ludzi, plan na przyszłość planu ratowania świata...

[czytaj dalej](#)

Wernisaż wystawy Johny'ego Kondakijana

Utworzono dnia 12.05.2018

5 kwietnia 2018 o godzinie 18:00 zapraszamy do Galerii Młodych na wernisaz wystawy fotografii Johny'ego Kondakijana "Discover Armenia".

Wystawa potrwa do 31 maja 2018 roku.

[czytaj dalej](#)

Badanie Satysfakcji Użytkowników Biblioteki

Utworzono dnia 12.05.2018

Anna, Gino i Johny zapraszają na zajęcia

Utworzono dnia 12.05.2018

Wolontariusze europejscy - Anna, Gino oraz Johny zapraszają na zajęcia.

Newsletter

[Katalog On-line](#)

[Czytelnia książek](#)

[Facebook](#)

[YouTube](#)

[Regionalia](#)

[Partnerzy](#)

[Biuletyn Informacji Publicznej](#)

**zostań
przyjacielem
żorskiej
biblioteki**

Kwiecień 2018
Pon Wt Śr Czw Pt Sb Nie

Status	Opis wskaźnika	Zastępczy
Statystyki oficjalne	11.1 Odsetek ludności żyjącej w mieszkaniach z przeciekającym dachem, wilgotnymi ścianami, podłogami lub fundamentami lub ze zgnilizną ram okiennych lub podłóg	✓
Statystyki w przygotowaniu	11.2.1 Odsetek ludności o dogodnym dostępie do środków transportu publicznego według grup wieku, płci oraz z uwzględnieniem udogodnień dla osób niepełnosprawnych	
Wskaźniki eksperymentalne	11.3.1 Relacja wskaźnika zużycia gruntów do tempa wzrostu liczby ludności	
Analiza źródeł	11.3.2 Odsetek miast z rozwiniętymi strukturami społeczeństwa obywatelskiego umożliwiającymi bezpośredni udział w planowaniu i zarządzaniu przestrzenią w sposób regularny i demokratyczny	
Statystyki w przygotowaniu	11.4.1 Wydatki ogółem (publiczne i prywatne) na 1 mieszkańca przeznaczone na ochronę, zabezpieczenie i konserwację krajowego dziedzictwa kulturowego i naturalnego według rodzaju dziedzictwa (np. kulturalne, naturalne, mieszane, światowe), szczebla administracji rządowej (krajowej, regionalnej, lokalnej/miejskiej), rodzaju wydatków (bieżące, inwestycyjne) i	

BIBLIOTEKI NA RZECZ REALIZACJI AGENDY 2030 ONZ

IFLA

Wiarygodny głos bibliotekarzy i pracowników informacji z całego świata (www.ifla.org).

The International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) jest wiodącą międzynarodową organizacją reprezentującą interesy bibliotek i ośrodków informacji oraz ich użytkowników.

CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU AGENDY 2030 ONZ

1 KOŃCZĄC UBÓSTWO 	WYELIMINOWAĆ UBÓSTWO WE WSZYSTKICH JEGO FORMACH NA CAŁYM ŚWIECIE Biblioteki wspierają ten cel poprzez: • Publiczny dostęp do informacji oraz zasobów, które dają ludziom możliwość poprawy życia • Szkolenia w zakresie nowych umiejętności niezbędnych w edukacji i pracy zawodowej • Udostępnianie informacji wspierających rządy, społeczeństwo obywatelskie oraz środowiska biznesowe w podejmowaniu działań zwalczających ubóstwo	2 ZERO GŁODU 	WYELIMINOWAĆ GŁÓD, OSIĄGNĄĆ BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOSCIOWE I LEPSZE ODŻYWIENIE ORAZ PROMOWAĆ ZRÓWNOWAŻONE ROLNICTWO Biblioteki wspierają ten cel poprzez: • Udostępnianie wyników badań oraz danych dotyczących metod zwiększania wydajności i zrównoważonego rozwoju upraw rolnych • Publiczny dostęp dla rolników i hodowców do elektronicznych źródeł informacji zawierających, np. lokalne ceny rynkowe, prognozy pogody, informacje o nowych środkach produkcji
3 DOBRE ZDROWIE I JAKOŚĆ ŻYCIA 	ZAPEWNIĆ WSZYSTKIM LUDZIOM W KAŻDYM WIEKU ZDROWE ŻYCIE ORAZ PROMOWAĆ DOBROBYT Biblioteki wspierają ten cel poprzez: • Udostępnianie w medycznych i szpitalnych bibliotekach wyników badań, wspierających edukację oraz poprawę praktyki lekarskiej w instytucjach opieki zdrowotnej • Otwarty dostęp w bibliotekach publicznych do informacji o profilaktyce zdrowotnej, pomagających dbać o zdrowie jednostkom i rodzinom	4 DOBRA JAKOŚĆ EDUKACJI 	ZAPEWNIĆ WSZYSTKIM EDUKACJĘ WYSOKIEJ JAKOŚCI ORAZ PROMOWAĆ UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE Biblioteki wspierają ten cel poprzez: • Wyspecjalizowanych pracowników, którzy wspierają wczesną naukę czytania i pisanie oraz uczenie się przez całe życie • Dostęp do informacji i badań naukowych dla studentów w każdym miejscu • Otwarte dla wszystkich przestrzenie, gdzie koszty nie stanowią bariery w dostępie do nowej wiedzy i umiejętności
5 RÓWNÓŚĆ PŁCI 	OSIĄGNĄĆ RÓWNÓŚĆ PŁCI ORAZ WZMOCNIĆ POZYCJĘ KOBIET I DZIEWCZĄT Biblioteki wspierają ten cel poprzez: • Bezpieczne i przyjazne miejsca spotkań • Programy i usługi odpowiadające potrzebom kobiet i dziewcząt, np. ich prawa i zdrowie • Dostęp do informacji i technologii komputerowych pomagających kobietom rozwijać umiejętności biznesowe	6 CZYSTA WODA I WARTOŚĆ SANITARNE 	7 Czysta i dostępna energia ZAPEWNIĆ WSZYSTKIM LUDZIOM DOSTĘP DO WODY I WARUNKÓW SANITARNYCH POPRZEC ZRÓWNOWAŻONĄ GOSPODARKĘ ZASOBAMI WODNYMI ZAPEWNIĆ WSZYSTKIM DOSTĘP DO ŹRÓDEŁ STABILNEJ, ZRÓWNOWAŻONEJ I NOWOCZESNEJ ENERGII PO PRZYSTĘPNEJ CENIE
8 WZROST GOSPODARSTWA I GODNA PRACA 	PROMOWAĆ STABILNY, ZRÓWNOWAŻONY I INKLUZYWNY WZROST GOSPODARSTWA, PEŁNE I PRODUKTYWNE ZATRUDNIENIE ORAZ GODNĄ PRACĘ DLA WSZYSTKICH LUDZI Biblioteki wspierają ten cel poprzez: • Dostęp do informacji i szkoleń podnoszących kompetencje potrzebne do znalezienia pracy, ubiegania się o nią oraz osiągnięcia sukcesu zawodowego	Biblioteki wspierają te cele poprzez: • Dostęp do wiarygodnej informacji i dobrych praktyk wspierających gospodarowanie lokalnymi zasobami wodnymi i infrastrukturą sanitarną • Wolny i niezawodny dostęp do elektryczności i światła niezbędny do czytania, nauki oraz pracy	

BUDOWAĆ STABILNĄ INFRASTRUKTURĘ, PROMOWAĆ ZRÓWNOWAŻONE UPRZEMYSŁOWIENIE ORAZ WSPIERAĆ INNOWACYJNOŚĆ

Biblioteki wspierają ten cel poprzez:

- Istniejącą rozległą infrastrukturę bibliotek publicznych i naukowych oraz wykwalifikowanych pracowników bibliotek
- Przyjazne i integracyjne przestrzenie publicznie dostępne
- Dostęp do technologii informacyjno-komunikacyjnych, np. szybki Internet, który może nie być jeszcze wszędzie dostępny

UCZYNIĆ MIASTA I OSIEDLA LUDZKIE BEZPIECZNYMI, STABILNYMI, ZRÓWNOWAŻONYMI ORAZ SPRZYJAJĄCYMI WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

Biblioteki wspierają ten cel poprzez:

- Swoją misję godnych zaufania instytucji działających na rzecz promocji kulturowego włączenia oraz wzajemnego porozumienia
- Dokumentację i ochronę dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń

PROMOWAĆ POKOJOWE I INKLUZYWNE SPOŁECZEŃSTWA, ZAPEWNIĆ WSZYSTKIM LUDZIOM DOSTĘP DO WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI ORAZ BUDOWAĆ NA WSZYSTKICH SZCZEBŁACH SKUTECZNE I ODPOWIEDZIALNE INSTYTUCJE, SPRZYJAJĄCE WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

Biblioteki wspierają ten cel poprzez:

- Publiczne udostępnianie informacji o parlamencie, społeczeństwie obywatelskim i innych instytucjach
- Szkolenia rozwijające umiejętności rozumienia i posługiwania się informacją
- Udostępnianie integracyjnej, neutralnej politycznie przestrzeni dla ludzi chcących się spotkać i działać

WZMOCNIĆ ŚRODKI WDRAŻANIA I OŻYWIĆ GLOBALNE PARTNERSTWO NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Biblioteki wspierają ten cel poprzez:

- Uczestniczenie w globalnej sieci instytucji społeczności lokalnych wspierających plany lokalnego rozwoju

ZMNIJSZYĆ NIERÓWNOŚCI W KRAJACH I MIĘDZY KRAJAMI

Biblioteki wspierają ten cel poprzez:

- Neutralną i przyjazną przestrzeń, która umożliwia dostęp do wiedzy wszystkim ludziom, w tym grupom zagrożonym wykluczeniem społecznym: imigrantom, uchodźcom, mniejszościom, rdzennej ludności oraz osobom niepełnosprawnym
- Równy dostęp do informacji wspierającej społeczną, polityczną i ekonomiczną integrację

ZAPEWNIĆ WZORCE ZRÓWNOWAŻONEJ KONSUMPCJI I PRODUKCJI PODJĄC PILNE DZIAŁANIA W CELU PRZECIWDZIAŁANIA ZMIANOM KLIMATU I ICH SKUTKOM

CHRONIĆ OCEANY, MORZA I ZASOBY MORSKIE ORAZ WYKORZYSTYWAĆ JE W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY

CHRONIĆ, PRZYWRÓCIĆ ORAZ PROMOWAĆ ZRÓWNOWAŻONE UŻYTKOWANIE EKOSYSTEMÓW LĄDOWYCH, ZRÓWNOWAŻONE GOSPODAROWANIE LASAMI, ZWALCZAĆ PUSTYNIENIE, POWSTRZYMAĆ I ODWRACAĆ PROCES DEGRADACJI GŁĘBY ORAZ POWSTRZYMAĆ UTRATĘ RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

Biblioteki wspierają te cele poprzez:

- Promowanie trwałego systemu wymiany i obiegu materiałów, który ogranicza marnotrawienie
- Dostęp do źródeł historycznych o zmianach obszarów przybrzeżnych i użytkowania ziemi
- Dostęp do badań naukowych i danych potrzebnych do informowania o polityce zmian klimatycznych
- Powszechny dostęp do informacji niezbędnych do podejmowania decyzji przez samorządy lokalne i rządy krajowe dotyczących takich tematów jak łowiectwo, rybactwo, użytkowanie ziemi oraz zarządzanie zasobami wodnymi

Więcej informacji na: www.ifla.org/libraries-development

CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

CELE
ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU

Jak się chwalić, by inni nas dostrzegali?

Marcin Karwowski

Nagranie webinarium

 Jak się chwalić, by inni nas dostrzegali?

Zgodnie z tematem webinarium: *Jak się chwalić, by inni nas dostrzegali?*, zastanawialiśmy się, jak adresować komunikaty, by docierały do właściwych odbiorców. Warto zacząć od określenia adresatów, gdyż jak pokazuje doświadczenie, niejednokrotnie intencja naszych informacji, postów, wpisów na stronie jest ukierunkowana do:

- konkretnej osoby (np. starosty, prezydenta, burmistrza, wójta, określonego pracownika czy „tego konkretnego czytelnika”),
- grupy osób (np. urzędników reprezentujących organizatora, pracowników działu/instytucji, uczestników klubu/koła zainteresowań, wolontariuszy) lub
- pokolenia (grupy podobnej wiekowo i połączonej określonymi cechami generacyjnymi).

By właściwie zbudować komunikat, użyć właściwego kanału komunikacji, czy dostosować ofertę biblioteczną do poszczególnych pokoleń, warto poznać ich charakterystykę, wartości, którymi się kierują, a także empatycznie spojrzeć na tytuły książek, które czytają i krytycznie przyjrzeć się wydarzeniom, na które uczęszczają. Warto wspomnieć, że kryteria wieku są umowne, różnią się w zależności od opracowania, ale też krajów czy kontynentów. Poniższe opisy powinny stanowić punkt wyjścia, a nie prawdę ostateczną 😊

Ciche Pokolenie (Silent Generation)

- Charakterystyka: Urodzeni między około 1925 a 1945 rokiem, ta generacja jest znana z dyskrecji, szacunku dla autorytetów i pracy ciężkiej. Byli świadkami wielu wydarzeń historycznych, takich jak II wojna światowa i okres powojenny.
- Wartości: Cechuje ich konserwatyzm, posłuszeństwo, lojalność wobec rodzin i instytucji.
- Książki: Interesują się literaturą klasyczną oraz literaturą dotyczącą historii i autobiografiami.
- Wydarzenia: Raczej unikają dużych zgromadzeń, ale mogą uczestniczyć w wydarzeniach społecznych, takich jak spotkania rodzinne.

Baby Boomers

- Charakterystyka: Urodzeni między 1946 a 1964 rokiem, baby boomers to generacja, która doświadczyła okresu szybkiego wzrostu gospodarczego i kulturowego po II wojnie światowej.
- Wartości: Dążą do sukcesu zawodowego, wolności osobistej i zaangażowania społecznego.
- Książki: Cenią literaturę faktu, a także książki motywacyjne i dotyczące rozwoju osobistego.
- Wydarzenia: Chętnie uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych, koncertach, wyjazdach oraz spotkaniach biznesowych.

Pokolenie X (X Generation)

- Charakterystyka: Urodzeni między 1965 a 1980 rokiem, generacja X jest znana z pragmatyzmu i elastyczności w podejściu do życia.
- Wartości: Doceniają równowagę między pracą a życiem prywatnym, niezależność i autonomię.
- Książki: Interesują się literaturą dystopijną, kryminałami oraz książkami związanymi z technologią.
- Wydarzenia: Preferują wydarzenia związane z kulturą alternatywną, takie jak festiwale muzyczne, wydarzenia sportowe oraz podróże.

Pokolenie Y (Millenials)

- Charakterystyka: Urodzeni między 1981 a 1996 rokiem, millenials są często opisywani jako pokolenie technologiczne, zafascynowane internetem i nowymi technologiami.
- Wartości: Cenią równość, różnorodność, zrównoważony rozwój oraz doświadczenia ponad materialne posiadanie.

- Książki: Często sięgają po literaturę fantastyczną, książki popularnonaukowe oraz publikacje dotyczące rozwoju osobistego.
- Wydarzenia: Aktywnie uczestniczą w wydarzeniach społecznych, koncertach, festiwalach kultury młodzieżowej oraz wydarzeniach sportowych.

Pokolenie Z (Connected)

- Charakterystyka: Urodzeni po 1997 roku, pokolenie Z jest całkowicie zanurzone w technologii, sieciach społecznościowych i mediach cyfrowych.
- Wartości: Cenią autentyczność, zrównoważony rozwój, aktywizm społeczny oraz równość.
- Książki: Preferują krótkie, treściwe formy publikacji; formatem odpowiadają im e-booki, artykuły internetowe oraz komiksy.
- Wydarzenia: Zainteresowani są wydarzeniami online, streamami na żywo, konwencjami komiksowymi oraz wydarzeniami sportowymi.

Pokolenie Ż (iGen)

- Charakterystyka: Urodzeni po 2010 roku, pokolenie Ż jest w pełni zintegrowane z technologią od najmłodszych lat, z dostępem do smartfonów i tabletów.
- Wartości: Często cenione są wartości takie jak zrównoważony rozwój, elastyczność, kreatywność oraz zainteresowania środowiskowe.
- Książki: Preferują interaktywne książki, e-booki oraz audiobooki.
- Wydarzenia: Chętnie uczestniczą w wydarzeniach dla dzieci, takich jak festiwale animacji, teatryki dla najmłodszych oraz warsztaty kreatywne.

Pokolenie Ć (Indygo)

- Charakterystyka: Określenie indygo odnosi się do nazwy koloru, mającego również znaczenie *magiczne*. Osoby urodzone po 2012 roku mające wspólne cechy, takie jak wrażliwość, kreatywność i dążenie do zmian w społeczeństwie.
- Wartości: Cenią wolność, tolerancję, samorealizację oraz dążenie do tworzenia pozytywnych zmian w społeczeństwie.
- Książki: Zainteresowani literaturą alternatywną (czasem wręcz ezoteryczną), filozoficzną oraz książkami z zakresu psychologii i samorozwoju (często wykraczają zainteresowaniami poza standardy wieku).
- Wydarzenia: Chętnie uczestniczą w warsztatach artystycznych, wydarzeniach związanych z ruchem oraz w spotkaniach o tematyce alternatywnej.

Pokolenie A (Alfa)

- Charakterystyka: Urodzeni od około 2013 roku, pokolenie Alfa jest jeszcze młode i nie ma jeszcze pełnego obrazu jego cech i wartości. Jednakże wychowują się w erze cyfrowej, co ma wpływ na ich rozwój i zachowania. Są alternatywą dla pokolenia Indygo.
- Wartości: Nadal ewoluujące, ale mogą obejmować zrównoważony rozwój, kreatywność oraz zainteresowania technologiczne.
- Książki: Wciąż kształtują swoje preferencje czytelnicze, ale mogą być zainteresowani interaktywnymi książkami i multimediami.
- Wydarzenia: Często uczestniczą w wydarzeniach dla dzieci, takich jak spektakle teatralne, wystawy interaktywne oraz atrakcje dla najmłodszych.

Poza cechami generacyjnymi znaczenie ma również styl komunikacji czy stosowane metaprogramy, o których można więcej usłyszeć w nagraniu webinarium.

Magia zmiany — artykuł i nagranie webinarium

Nagranie webinarium

▶ Magia zmiany. Twój dobrostan

Żyjemy szybko, w ciągłym napięciu. Dynamiczne zmiany to stały element naszej rzeczywistości. Pędzimy do sklepu, spieszymy się do pracy, zniecierpliwienie towarzyszy większości naszych rozmów z bliskimi. Jemy w biegu, śpimy za krótko i nie potrafimy odpoczywać. Pracujemy dużo i intensywnie, ciągle odkładając życie na później...

Świat wokół nas zmienia się nieustannie a my, uporczywie staramy się za nim nadążyć, ponosząc przy tym ogromne koszty własne. Zwykle zerkamy na siebie z uwagą dopiero wtedy, kiedy stoimy już nad przepaścią.

Co zatem można zrobić dla siebie, by nie znaleźć się na skraju załamania nerwowego? Czy da się, tak po prostu zatrzymać? Zwolnić i zapewnić sobie komfortową przestrzeń, w której sami ze sobą będziemy czuć się dobrze?

By dokonać zmiany, mądrze z pewnością warto zadać sobie kilka pytań. Po pierwsze: czy można zmienić coś w swoim życiu rąbiąc dokładnie to samo co zawsze? Czy mamy w sobie gotowość i zasoby, by zacząć żyć inaczej niż dotychczas? I następnie: Czego chcę teraz? Co dziś mogę dla siebie zrobić?

Pomocna może okazać się japońska praktyka kaizen, czyli metoda małych kroków. Duży cel dzielimy na wiele mniejszych. Do wakacji chcę schudnąć 10 kg, zastępujemy celem — dziś poćwiczę. Dziś nie zjem drożdżówki. Dziś zjem ostatni posiłek o 18:30. Jutro pójde na spacer, itd.

Największych zmian w życiu będziecie chcieli dokonywać pod wpływem emocji a te zwykle nie są dobrym doradcą. Zanim więc rzucicie się w wir zmian w pierwszej kolejności zadbajcie o swój spokój. Pomyślcie, kto w procesie zmiany Wam przeszkadza a kto mógłby być waszym wsparciem? Pamiętajcie, że w procesie zmiany zawsze coś tracimy, ale zawsze też zyskujemy coś nowego a każdą zmianę poprzedza wielki dyskomfort.

To zupełnie naturalne w tej sytuacji, poczucie niepokoju, niespełnienia, braku zgody odczuwamy instynktownie, gdzieś głęboko pod skórą jako pierwszy etap na drodze do zmian. Potem do głosu dojdą z pewnością mechanizmy autosabotujące: niepokój, opór, strach, poczucie zagrożenia, rozczarowanie i wrogość. Będziecie zastanawiać się, czy aby na pewno dacie radę, czy ta zmiana jest dla was, po co wam to wszystko? Strach pozbawi was możliwości otwarcia się na nowe. Będziecie oczekiwali szybkich rezultatów i może się zdarzyć, że zatrzyma was pierwsza z brzegu porażka.

Z pewnością odezwie się też wewnętrzny krytyk, strofując, oceniając i porównując z innymi. Jak to skutecznie udźwignąć? Uznajcie ten opór za nieodłączny element zmiany. Zaakceptujcie go, przetrwajcie i nie dajcie się zatrzymać. Stopniowa akceptacja i postępy przyjdą na końcu, ale pozwolą wyjść ze schematu, dostrzec nową perspektywę, znaleźć motywację do dalszych działań i poczuć sprawczość.

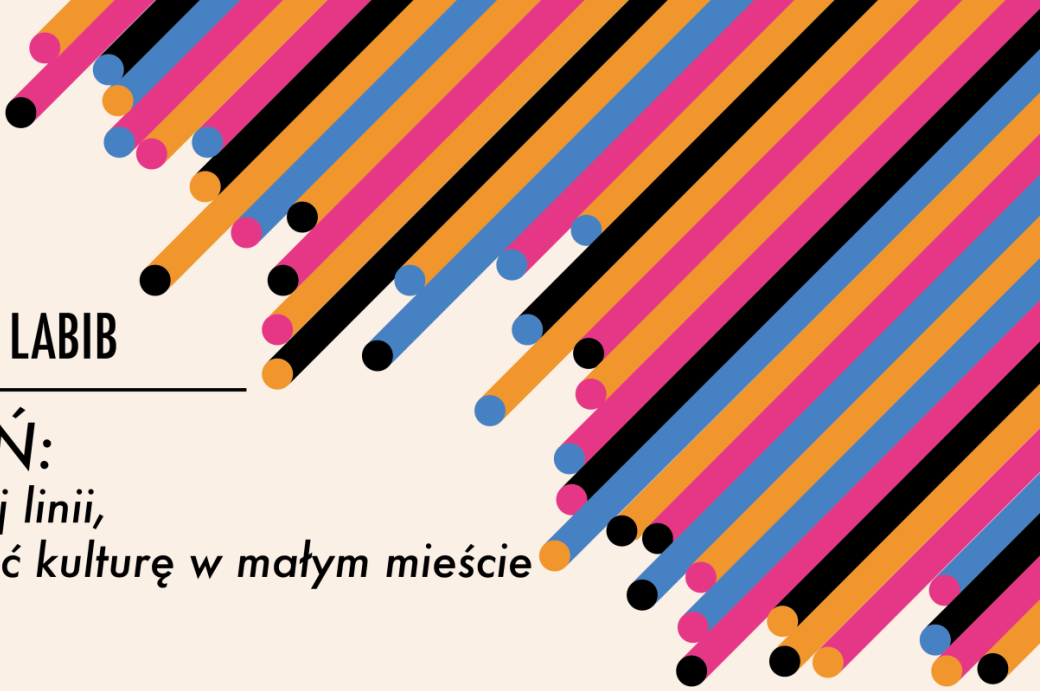
Równolegle chwalcie siebie, za każde nawet najmniejsze postępy i spróbujcie bardziej doceniać to, co już macie. Warto też podjąć próbę zaprzyjaźnienia się z tym co będzie was wspierać, a co jednocześnie jest za darmo.

Pozwólcie się sobie zatrzymać, zapatrzyć, zamyślić. Odłączyć wszystko, co odciąga waszą uwagę. Posiedźcie chwilę w ciszy i pozwólcie myślom płynąć swobodnie lub odwrotnie — włączcie głośno ulubioną muzykę i tańczcie do utraty tchu. Wpadnijcie do osiedlowej biblioteki po książkę, na warsztaty lub na spotkanie z ulubionym autorem. Znajdźcie czas dla przyjaciół. Zadbajcie o ruch i dobry sen, pozbądźcie się tego co wam nie służy. Idźcie do lasu i dajcie się zachwycić przyrodzie. Przytulcie mocno kota, psa lub drugiego człowieka. Powiedźcie sobie coś miłego.

Nie bójcie się podążać własną drogą i... dbajcie o siebie!

Na pierwszej linii – jak robić kulturę w małym mieście?

Przemysław Waczyński

12
Miesiące
Tematycznych LABIB

WRZESIEŃ:
*Na pierwszej linii,
czyli jak robić kulturę w małym mieście*

Nagranie webinarium

 Na pierwszej linii, czyli jak robić kulturę w małym mieście

Większość z nas swój pierwszy kontakt z kulturą i edukacją artystyczną miała nie w wielkich instytucjach, takich jak Muzeum Narodowe czy Zamek Królewski, ale w małych miejscowościach – w lokalnych bibliotekach, domach i ośrodkach kultury. To właśnie tam, każdego dnia, na tzw. „pierwszej linii” pracownicy kultury zmagają się z wyzwaniami organizacyjnymi, finansowymi i społecznymi, aby promować czytelnictwo, edukację artystyczną i aktywizować społeczność lokalną.

Rola lokalnych instytucji kultury

Biblioteki i ośrodki kultury w mniejszych miejscowościach to prawdziwe centra życia społecznego. W praktyce pełnią wiele funkcji, od bycia miejscem spotkań i edukacji, po organizację wydarzeń kulturalnych i artystycznych. W 2022 roku działało w Polsce aż 3958 domów, ośrodków i centrów kultury oraz świetlic, które zorganizowały 227,3 tys. imprez z udziałem 27,3 mln uczestników. Większość z tych placówek (61%) działa na terenach wiejskich, gdzie potrzeby są szczególnie duże, a zasoby ograniczone. Podobna sytuacja dotyczy bibliotek – w 2023 roku ponad 64% z 7570 działających placówek znajdowało się na wsiach, obsługując miliony czytelników.

Picasso, disco polo i pieczona świnia...

Lokalne biblioteki i ośrodki kultury to miejsca o niezwyklej wszechstronności, odpowiadające na różnorodne potrzeby społeczności. Są przestrzeniami kultury i edukacji, które jednocześnie pełnią rolę kina, gdzie można obejrzeć filmy, oraz galerii prezentującej prace lokalnych artystów. To także teatr i opera, ponieważ odbywają się tam spektakle i koncerty, a jednocześnie szkoła artystyczna oferująca warsztaty plastyczne, muzyczne czy taneczne. Pełnią również funkcje wydawnictw promujących lokalną twórczość literacką, muzeów gromadzących przedmioty i dokumentujących historię regionu, a także centrum aktywności lokalnej czy młodzieżowej, które angażują mieszkańców w działania społeczne. Nierzadko stają się także punktem informacji turystycznej, wspierającym promocję lokalnych atrakcji.

Te instytucje niestety często też są czymś więcej niż tylko jednostkami odpowiadającymi za kulturę. W niektórych przypadkach odpowiedzialne są za plaże, stadiony, parki, bseny. Zajmują się prowadzeniem przedszkoli, przygotowują zawody sportowe i rekreację. Niekiedy działają jako restauracje albo punkty konsultacji prawnych, gdzie mieszkańcy szukają pomocy. Mogą również służyć jako sala obrad rady miejskiej, magazyn przechowujący materiały, a nawet hotel czy sklep, wspierające turystów i lokalne inicjatywy.

Jakie wyzwania stoją przed pracownikami kultury?

Praca w lokalnych instytucjach kultury to codzienne zmaganie się z ograniczeniami, do których głównie należą:

- Brak środków finansowych i trudności w ich pozyskiwaniu.
- Brak odpowiedniej kadry – zarówno w liczbie pracowników, jak i ich kompetencjach.
- Problemy lokalowe – niewystarczająca przestrzeń, złe wyposażenie.
- Brak zrozumienia misji ze strony lokalnych władz oraz mieszkańców, których oczekiwania mogą odbiegać od możliwości i celów instytucji.
- Szeroki zakres zadań – instytucje te często muszą działać jak wielofunkcyjne centra, pełniąc rolę kina, galerii, teatru, a nawet sali weselnej czy punktu informacji turystycznej.

Jak sprostać tym wyzwaniom?

To bardzo trudne, ale warto próbować.

1. Pozwolić sobie na działanie i inspirowanie się

Częstym problem w małych instytucjach kultury jest brak wiary w możliwość wprowadzania zmian. Warto próbować nowych rozwiązań i dać sobie zgodę na inspirowanie się oraz wprowadzanie zmian. Warto poświęcić środki na wyjazd sieciujący, szkolenie nawet jeżeli jest niski budżet, a pracy bardzo dużo. Zazwyczaj okazuje się, że praca może poczekać a kilkaset złotych nie zrujnuje budżetu.

2. Znajomość lokalnych potrzeb i oczekiwań

„Jeśli nie wiesz dokąd zmierzasz, nigdy tam nie dotrzesz...”. Bardzo ważnym elementem działań w małych miejscowościach jest diagnozowanie potencjałów, oczekiwań, potrzeb i możliwości. Zorganizowanie specjalistycznych badań może być zbyt kosztowne, choć czasami warto zainwestować. Alternatywą są prowadzone samodzielnie badania. Nawet zwykła rozmowa z uczestnikami wydarzeń pozwala na poznanie potrzeb.

3. Działanie na bazie lokalnych tradycji i historii

Działania kulturalne inspirowane lokalnym dziedzictwem, często angażują i aktywizują lokalną społeczność w trakcie realizacji oraz prezentacji. Mogą to być spotkania o lokalnej historii lub wystawy lub wydawnictwa poświęcone miejscowym postaciom lub wydarzeniom.

4. Współpraca z lokalnymi partnerami

Szkoły, organizacje pozarządowe i parafie w małych miejscowościach często odgrywają kluczową rolę i są w centrum zainteresowania i życia społecznego. Warto wykorzystywać ten potencjał do wspólnych działań czy do wsparcia promocji. Ważnym partnerem powinien być lokalny biznes. Firmy mogą udzielać wsparcia finansowego, rzeczowego lub logistycznego co ułatwia działania.

5. Różnorodna oferta

W małych miejscowościach oferta powinna być różnorodna. Biblioteka czy ośrodek kultury to miejsce, gdzie mieszkańcy często mają jedyną możliwość spotkania się teatrem, muzyką na żywo czy autorem książek. Nim szersze spektrum działań, tym większe prawdopodobieństwo, że wezmą w nich udział różne osoby.

6. Działania na rzecz integracji społecznej

Wydarzenia wspólnotowe takie jak pikniki, jarmarki, czy festyny mogą wzmocnić więzi między mieszkańcami, a także przyciągnąć osoby, które na co dzień nie uczestniczą w życiu kulturalnym. Projekty partycypacyjne angażujące mieszkańców w proces organizacji wydarzeń, np. jako wolontariuszy, sprawia, że czują się oni współodpowiedzialni i zostają ambasadorami w lokalnej społeczności, co ułatwia docieranie do potencjalnych uczestników.

7. Promocja i docieranie do uczestników

W małych miejscowościach skutecznym kanałem komunikacji mogą być lokalne gazety, portale informacyjne oraz media społecznościowe (np. grupy na Facebooku). Warto wykorzystać również ogłoszenia parafialne i tablice informacyjne. Jednym z najlepszych narzędzi jest również poczta pantoflowa: W mniejszych społecznościach poczta pantoflowa ma dużą siłę. Osoby przekazujące informację twarzą w twarz są o wiele skuteczniejsze, niż plakaty. Zadowoleni

uczestnicy często też polecają udział w wydarzeniach organizowanych przez instytucję kultury.

8. Budżet i pozyskiwanie funduszy

W mniejszych miejscowościach zazwyczaj dysponuje się mniejszymi środkami, co wymaga kreatywnych rozwiązań podczas działania. Warto starać się o fundusze z programów samorządowych, ministerialnych czy europejskich. Czasami warto nawiązać współpracę z profesjonalnymi osobami, które zajmują się pozyskiwaniem środków. Cennym jest udział w szkoleniach oraz rozmowa z osobami, np. z sąsiednich miejscowości, które pozyskują środki. Często udzielają one rad w ramach współpracy instytucji.

9. Współpraca z artystami i animatorami

W małych miastach często liczba profesjonalnych artystów jest nieduża i są oni bardzo dobrze znani lokalnym uczestnikom wydarzeń. By urozmaicić ofertę lub ją wzbogacić warto zapraszać twórców spoza trenu działań. Warto też nawiązywać współpracę z organizacjami i animatorami niezależnymi, którzy często szukają lokalnych partnerów. Podczas tych działań nie należy zapominać osobach działających i tworzących na miejscu.

10. Elastyczność i dostosowanie do warunków

W małych miejscowościach często brakuje profesjonalnych sal koncertowych czy teatrów. Warto wykorzystać różne przestrzenie, jak szkoły, biblioteki, a nawet przestrzenie prywatne np. hale, stodoły, świetlice czy wiaty. W zależności od pory roku organizowanie wydarzeń na świeżym powietrzu (latem) lub w kameralnych przestrzeniach (zimą).

11. Udział w spotkaniach branżowych – lokalnych i ogólnopolskich

Działając w małej miejscowości warto brać udział w spotkaniach branżowych. To tam można wymienić się doświadczeniami, skorzystać z polecenia rozwiązań, które można wcielać u siebie. To również przestrzeń do nawiązywania lokalnych partnerstw mających na celu realizację jakiegoś zadania np. współdzielenia kosztów przy wspólnym zapraszaniu artystów.

12. Monitorowanie i ewaluacja

Ważne jest, aby po każdym działaniu zbierać opinie uczestników, co pozwala na ulepszanie kolejnych działań. Warto też po realizacji każdego wydarzenia, głównie cyklicznego zrobić notatkę, w której zapisane zostaną refleksje nad tym co wyszło, co nie wyszło i jak można to ulepszyć w przyszłości.

Lista wybranych projektów i programów, które są wsparciem dla lokalnych ośrodków kultury

Re-Animuj Się – warsztaty dla bibliotekarzy organizowane przez stowarzyszenie Labib.

Bardzo Młoda Kultura – lokalne edycje programu mającego na celu wzmocnienie działania skierowane na młodzież (warsztaty, regranting).

Z klasyką przez Polskę – program Narodowego Instytutu Muzyki i Tańca, w ramach którego czołowi muzycy klasyczni występują w małych miejscowościach.

Praktykuj w Kulturze – program Narodowego Centrum Kultury mający na celu organizację praktyk dla studentów i absolwentów kierunków związanych z kulturą.

Teatr Polska – program Instytutu Teatralnego im. Z. Raszewskiego w Warszawie, który ma na celu wystawianie spektakli teatralnych w małych miejscowościach.

Dom Kultury Plus – program Narodowego Centrum Kultury mający na celu stworzenie diagnozy potencjałów oraz realizację inicjatyw społecznych.

Zaproś nas do Siebie – program Narodowego Centrum Kultury wzmacniające kadry ośrodków kultury.

Współpraca z instytucjami wojewódzkimi – często instytucje wojewódzkie prowadzą działania wspierające lokalne ośrodki kultury jak warsztaty, pomoc w organizacji wydarzeń, warsztatów.

Praca na „pierwszej linii” to wyzwanie, ale także ogromna szansa realnego wpływu na życie lokalnej społeczności. Czasami wystarczy niewiele wysiłku, by jeszcze lepiej wykorzystać potencjał swojej instytucji i jej otoczenia.

Programy MKiDN 2025: zmiany, nowe wytyczne i rola AI w pisaniu wniosków

Paweł Dobrzelecki

12
Miesiące
Tematycznych LABIB

PAWEŁ DOBRZELECKI:
Programy MKiDN 2024: zmiany, nowe wytyczne i rola AI w pisaniu wniosków

Nagranie webinarium

 Programy MKiDN 2024: zmiany, nowe wytyczne i rola AI w pisaniu wniosków

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (MKiDN) tradycyjnie w listopadzie ogłosiło swoje programy na rok 2025. Szczególne zainteresowanie budzą dwa kluczowe programy z perspektywy bibliotekarek i bibliotekarzy: „*Promocja czytelnictwa*” oraz „*Partnerstwo dla książki*”. Do wszystkich ogłoszonych programów wprowadzono nowe wytyczne, które obejmują uproszczenia procedur, większą transparentność oraz lepsze dostosowanie finansowania do rzeczywistych potrzeb sektora kultury. Przyjrzyjmy się najważniejszym zmianom oraz możliwościom, jakie oferują programy.

Nowe wytyczne i zasady

W programach MKiDN na 2025 rok wprowadzono szereg istotnych zmian, które mają na celu wsparcie mniejszych instytucji oraz uproszczenie procesu aplikacyjnego:

- Zwiększona transparentność oceny wniosków: Zniesienie oceny strategicznej. Większe zaangażowanie niezależnych ekspertów. Wprowadzenie oceny organizacyjnej.
- Rezygnacja z oceny wkładu własnego, zmiana ta ma wyrównać szanse mniejszych instytucji, które często miały trudności ze zgromadzeniem odpowiednich środków.
- Nowe limity finansowania i urealnienie terminów, kwoty dostępne w poszczególnych programach są lepiej dostosowane do realiów projektowych, a terminy rozpatrywania wniosków mają być bardziej realistyczne.
- Wprowadzenie nowego Systemu Obsługi Programów (SOP), nowa platforma ma ułatwić składanie i monitorowanie wniosków.

Promocja czytelnictwa

W ramach programu „Promocja czytelnictwa” wprowadzono zmiany, które mają na celu lepsze dostosowanie projektów do współczesnych potrzeb czytelników. Najważniejsze z nich to:

- Każdy może złożyć tylko 1 wniosek (wcześniej było 2).
- Kwota minimalna, o jaką się można starać to 50 000 (kiedyś była to kwota 5 000), zastanawiam się czy ta kwota nie jest zbyt duża, biblioteki (zwłaszcza z mniejszych miejscowości) nie będą mogły sobie pozwolić na realizację wysokobudżetowych projektów (kwestia wkładu własnego, ale także zasobów kadrowych).
- Na nowo zostały sformułowane cele główne programu: *„Program służy dofinansowaniu projektów inspirujących do czytania. Jego celem nadrzędnym jest zaproszenie do rozmowy o książkach. Najważniejsi są czytelnicy, ich potrzeby, aspiracje i zainteresowania. Współfinansowane są wydarzenia, które pomagają czytać aktywnie, dostrzegać istotne zjawiska literackie, dzielić się doświadczeniami czytelnickimi. Szukamy inicjatyw o wysokiej jakości programowej, których ambicją jest pokonywanie barier, przeciwdziałanie cenzurze, pomijaniu i wykluczeniu. Zależy nam szczególnie na projektach włączających, otwartych na dialog (w tym na dialog międzyjęzykowy i międzypokoleniowy), poszukujących; ale równocześnie na profesjonalizacji procesu przygotowania i realizacji wydarzeń, na projektach, które stawiają na rozwój osobisty, wspierają pracę zespołową, dbają o wynagradzanie współpracowników, dostosowane do ich kompetencji i zaangażowania. Program wspiera osoby i postawy twórcze, daje widoczność zawodom literackim: od autorki/autora, poprzez tłumaczy, redaktorów, wydawców, krytyków literackich, korektorów, grafików, rysowników czy ilustratorów. Zależy nam na projektach, które budują trwałe relacje, są gotowe na zobowiązania wieloletnie, otwarte na włączanie czytelników i czytelniczek w proces przygotowania i realizacji wydarzeń”.*

Chociaż nowe cele programu otwierają szerokie możliwości, brak szczególnego priorytetu dla dzieci i młodzieży oraz aktywnych metody przyciągania tych grup, może oznaczać, że większy nacisk zostanie położony na duże wydarzenia, takie jak festiwale literackie. Warto dodać, że w ramach programu finansować można wyłącznie działania realizujące co najmniej jeden ze wskazanych celów wiodących:

- Promocja twórczości literackiej (np. festiwale, konkursy, rezydencje twórcze).
- Animacja czytelnictwa i upowszechnianie wiedzy o literaturze (np. spotkania autorskie, warsztaty edukacyjne).

Partnerstwo dla książki

Program „Partnerstwo dla książki”, który został stworzony z myślą o bibliotekach i księgarniach, został odwrócony o 180 stopni, najważniejsze zmiany to:

- Każdy może złożyć tylko 2 wnioski (wcześniej było 4)
- Program pełni funkcję komplementarną do programu „Promocja czytelnictwa” w szczególności:
 - *jest sprofilowany pod kątem realizacji zadań niskobudżetowych z preferencją dla mniejszych miejscowości pozbawionych stałej, różnorodnie oferty kulturalnej;*
 - *zadania powinny być realizowane bezpośrednio w bibliotekach (w szczególności gminnych i powiatowych bibliotekach publicznych).*
- Na nowo zostały sformułowane cele główne: *„Zasadniczym celem programu jest wsparcie finansowe wydarzeń kulturalnych (np. spotkań autorskich, czytań, wystąpień, dyskusji) i warsztatów organizowanych w księgarniach i w bibliotekach. Zależy nam przede wszystkim na projektach animujących te miejsca, rozwijających kompetencje ich kadry, aktywizujących społeczność użytkowników. Program ma pomóc pokazać przystępność i kulturotwórcze ambicje miejsc, w których dostępne są książki, a w efekcie atrakcyjność czytania jako angażującego formatu korzystania z kultury. Działania powinny być projektowane pod kątem potrzeb miejscowych czytelników, adekwatne do oferowanego księgozbioru, aspiracyjne, skutecznie promowane. Preferowane będą projekty skoncentrowane na książkach i budujące relacje z lokalnymi społecznościami. W ramach programu można realizować zadania dotyczące działań animujących czytelnictwo w bibliotekach publicznych, promocji księgarni stacjonarnych, szkoleń bibliotekarzy zatrudnionych w bibliotekach publicznych oraz szkoleń księgarzy”.*

W moim odczuciu mamy tutaj olbrzymią zmianę, jak zobaczymy sobie listę działań, jakie możemy w ramach realizacji tych celów organizować to program sprowadza rolę bibliotek (i też księgarni) do organizacji, czytań, spotkań autorskich i lekcji bibliotecznych, najlepiej w swoich siedzibach. A co z bibliotekami, które nie mają takiej przestrzeni i robią spotkania w przedszkolach i szkołach. Wcześniej ten program dawał nam,

bibliotekarzom większą dowolność mogliśmy tworzyć różne projekty, wychodzić na zewnątrz i nawiązywać nieoczywiste partnerstwa.

Rola AI w pisaniu wniosków¹

Chyba nikogo nie dziwi fakt, że w erze cyfryzacji i rosnącej roli sztucznej inteligencji, wszystkie narzędzia oparte na tej technologii zyskują na popularności także w bibliotekach. Jak wykorzystać AI w procesie przygotowywania wniosków? O to kilka propozycji.

- Automatyzacja procesu pisania — AI może generować wstępne wersje wniosków na podstawie dostarczonych danych, co pozwala zaoszczędzić czas i skoncentrować się na merytorycznej stronie projektu.
- Analiza zgodności z wytycznymi — narzędzia AI mogą sprawdzać, czy wniosek spełnia kryteria danego programu, co minimalizuje ryzyko odrzucenia z powodów formalnych.
- Ulepszanie języka i stylu — sztuczna inteligencja, dzięki algorytmom przetwarzania języka naturalnego, może pomóc w formułowaniu zwięzłych, profesjonalnych i przekonujących opisów projektów.

Choć zastosowanie sztucznej inteligencji w pisaniu wniosków może nam pomóc, warto pamiętać o potencjalnych wyzwaniach:

- Zagrożenie dla unikalności — nadmierne poleganie na AI może prowadzić do homogenizacji wniosków, co utrudni wyróżnienie się na tle konkurencji.
- Kwestie etyczne — wciąż toczą się debaty na temat etyki korzystania z AI w twórczości i procesach aplikacyjnych.

¹ Fragment o użyciu AI powstał przy użyciu AI.

Programy MKiDN 2025 to szansa na zdobycie dodatkowych funduszy na realizację wartościowych projektów kulturalnych w bibliotekach. Nowe wytyczne upraszczają proces aplikacyjny, co przyniosą zmiany w programach Promocja czytelnictwa i Partnerstwo dla książki przyszłość pokaże. Jednego jestem pewny, że rosnąca rola AI otwiera przed wnioskodawcami nowe możliwości. Warto jednak korzystać z tych narzędzi z umiarem, pamiętając, że kluczowym elementem każdego wniosku pozostaje autentyczność i oryginalna wizja projektu.

Promocja w bibliotece

Marta Kostecka

Nagranie webinarium

 Promocja w bibliotece [nagranie webinarium]

Co jest najważniejszym narzędziem promocyjnym?

Odpowiedzi udzielone przez osoby uczestniczące w webinarium

Co jest najważniejszym narzędziem promocyjnym?

Wordcloud Poll

66 responses

40 participants

slido

Wszystkie (trafne!) odpowiedzi osób biorących w webinarium można wywieść od jednego, podstawowego elementu, bez którego nie ma kolejnych: podstawowym narzędziem promocyjnym jest INFORMACJA.

Informacja | Komunikat

Komunikat powinien mieć strukturę piramidy, w której pojawiają się informacje kluczowe z punktu widzenia użytkowników i użytkowniczek bibliotek w kolejności od tych najważniejszych do najmniej istotnych. Dlatego mówimy o piramidzie odwróconej, gdyż informacje układamy poczynawszy od tych podstawowych, stanowiących fundament piramidy.

Tutaj chciałam odwołać się do webinarium i artykułu sprzed roku, w którym bardziej szczegółowo wypowiadałam się o strukturze komunikatu i komunikacji w ogóle:

Tyle o strukturze. Teraz parę słów o najważniejszych cechach dobrego komunikatu. Powinien on być:

- krótki (ale nie za bardzo)
- treściwy
- poprawny
- czytelny
- przystępny
- dostępny

Krótki — im dłuższa informacja, tym mniejsza szansa, że ktoś się z nią zapozna. Ale nie może być tak, że w dążeniu do zwięzłości zapominamy o umieszczeniu kluczowych informacji! One koniecznie muszą się znaleźć (im ważniejsza informacja, tym wyżej w strukturze komunikatu). Uwaga! Wagę informacji oceniamy z punktu widzenia osób, do których kierujemy komunikat.

Treściwy — wszyscy lubimy konkrety, nie lubimy „lania wody”. W dążeniu do treściwości może pomóc metoda Hemingwaya. Polega ona na uważnej lekturze już napisanego tekstu i wykreślania z niego elementów dublujących się, zbędnych, mniej istotnych aż do momentu, gdy uznamy, że zostało samo „gęste”.

W obu powyższych przypadkach warto dać do oceny taki tekst osobie niezaangażowanej w jego tworzenie, by powiedziała, czy jest dla niej jasny i czy nie brakuje jej w nim jakiejś ważnej informacji.

Poprawny — nawet najlepszy merytorycznie tekst nie sprzeda się, jeżeli jest napisany niechlujnie, z błędami i bez korekty. Nie każdy może pozwolić sobie na osobistego korektora lub prywatną redaktorkę, dlatego warto wspomóc się autokorektą. W edytorach tekstu dokonuje się ona zazwyczaj automatycznie. Jeżeli korzystacie z przeglądarki internetowej (np. pisząc post w mediach społecznościowych lub wpis na stronę za pośrednictwem WordPressa), gorąco polecam narzędzie Language Tool. Działa jako osobna aplikacja przeglądarkowa oraz wtyczka.

Jest dostępna na stronie internetowej <https://languagetool.org/pl>.

Czytelny — czyli dzielimy tekst na akapity, stosujemy śródtytuły, wytłuszczenia, linki, przeplatamy tekst grafiką i multimediami. Największa zbrodnia, jakiej można dokonać na czytelności, to stworzyć blok jednolitego tekstu...

Przystępny — czyli napisany nie tylko poprawnie i konkretnie, ale w takiej formie i takim językiem, który będzie dopasowany do potrzeb osób, do których jest skierowany. Warto użyć do pomocy narzędzia [Jasnopis](#), które oceni poziom trudności tekstu, a nawet pomoże go uprościć w razie potrzeby.

Dostępny — dla wszystkich. Nie tylko osób w pełni sprawnych. Wszystkich i wszystkie z nas obowiązują standardy WCAG, także na poziomie dostępności tekstów oraz grafik, które tworzymy. Bardzo przystępnie (i dostępnie!) jest to opisane na [stronach ORE](#).

Komunikacja

Komunikacja zachodzi wtedy, gdy nasz KOMUNIKAT wędruje od NADAWCY do ODBIORCY za pośrednictwem dowolnego KANAŁU KOMUNIKACYJNEGO, zarówno nadawca i odbiorca posługują się tym samym KODEM językowym i mają ten sam KONTEKST. Po drodze musi przejść zakodowanie i odkodowanie komunikatu, co czasami bardzo skutecznie

utrudniają SZUMY. Tylko i wyłącznie kiedy zachowane są wszystkie te elementy, proces komunikacji jest poprawny.

Co to znaczy DOBRA KOMUNIKACJA?

Dobra komunikacja, to komunikacja nastawiona na odbiorcę.

Odbiorcy

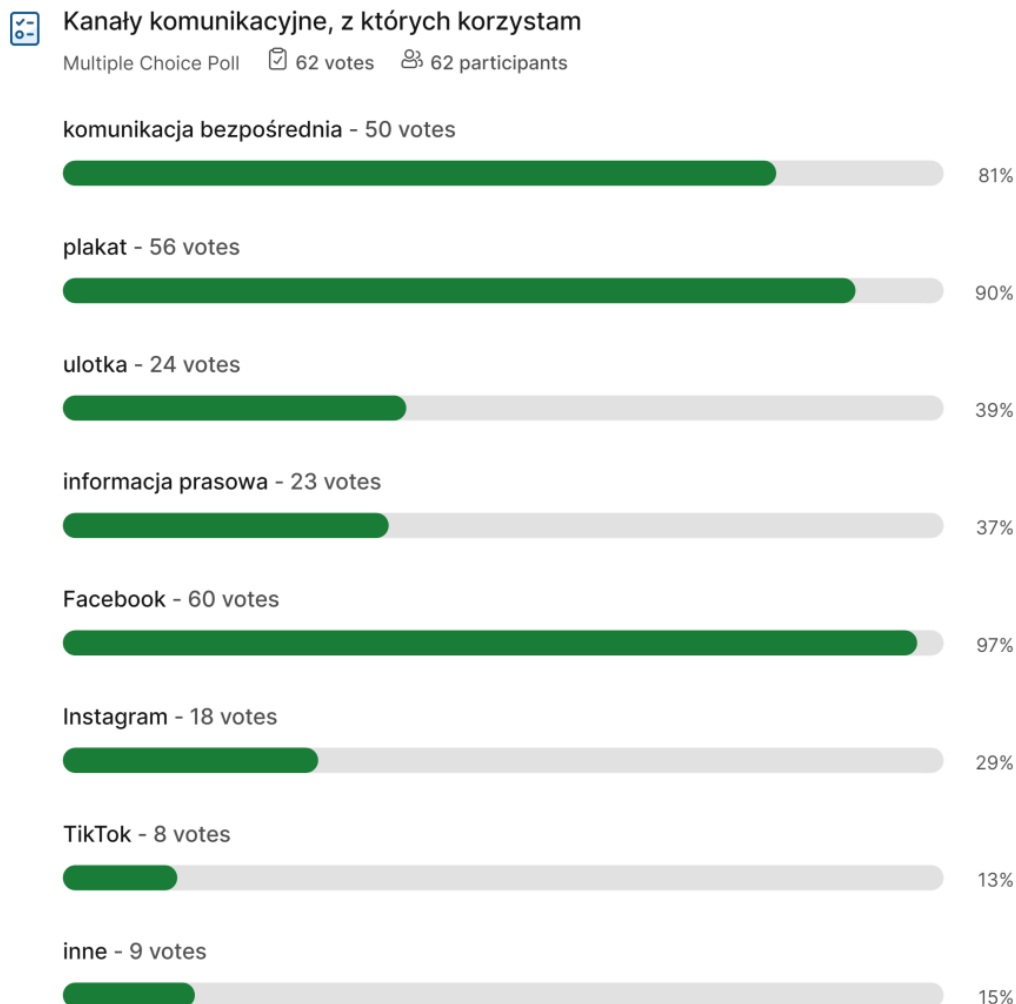
Kim są Wasi odbiorcy i odbiorczynie? Ich płeć, wiek, wykształcenie, cała ta demografia? To wiecie z prowadzonych przez siebie statystyk. Przynajmniej w zakresie odwiedzin fizycznych w bibliotece, a co z odwiedzinami wirtualnymi? Czy wiecie kto Was obserwuje w mediach społecznościowych? W każdym z nich można to sprawdzić, do czego zachęcam!

Ale nie popadajmy wyłącznie w sidła statystyk i demografii, bo ważne jest też co innego: Jak te osoby mają bolączki, problemy? Jakie potrzeby zaspakajają w bibliotece? Aby to określić, warto poświęcić chwilę narzędziu marketingowemu zwanemu PERSONĄ. Wystarczy wpisać to hasło w wyszukiwarkę i znajdziecie wiele przydatnych materiałów, chociażby [opracowanie Centralnego Ośrodka Informatyki](#).

Kanały komunikacyjne

Z jakich kanałów korzystacie? Czy zawsze się upewniacie, jaki kanał jest odpowiedni dla Waszej osoby? Czy to tylko Wasze przecucie, czy się upewniacie, że na pewno tam je znajdziecie?

Oto efekty miniankiety na temat kanałów komunikacyjnych przeprowadzonej podczas webinarium:

slido

Jak widać, mimo początkowych deklaracji, że kluczowym narzędziem promocyjnym jest internet, osoby biorące udział w webinarium zgodnie wskazały, że nie rezygnują, chociażby, z tradycyjnych plakatów czy potęgi komunikacji bezpośredniej (zwanej czasem marketingiem szeptanym).

I bardzo dobrze, bo do różnych osób prowadzą różne drogi promocyjne i nie ma sensu rezygnować ze starych sprawdzonych metod (jeżeli nadal działają) tylko po to, by za wszelką cenę i wbrew np. ustaleniom wynikającym z określenia naszej osoby, gonić za nowością.

Zaangażowanie

Każdy ze wspomnianych wcześniej elementów promocyjnych można wzmocnić osobistym zaangażowaniem. Bo cóż z tego, że automatycznie wykonamy poszczególne punkty planu promocyjnego, jeżeli nie czujemy się zaangażowani i zaangażowane osobiście? Jeżeli nam po prostu nie zależy?

- Zrobił_m wydarzenie na FB, ale czy zaprosił_m na nie osoby?
- Czy odpisuję na wiadomości w mediach społecznościowych, lajkuję komentarze, udostępniam relacje?
- Czy mam przygotowany „komunikat windowy”?
- Czy wszystkie osoby w bibliotece wiedzą, co się będzie działo, czy mają podstawowe informacje?

Na zakończenie proponuję taką listę do odhaczenia, która ułatwi przeanalizowanie swoich działań promocyjnych:

- Czy mój KOMUNIKAT jest poprawny, czytelny, przystępny i dostępny?
- Czy na pewno wszystkie elementy KOMUNIKACJI zachodzą?
- Czy jestem nastawion_ na ODBIORCĘ?
- Czy na pewno KANAŁ KOMUNIKACYJNY jest odpowiedni?
- Co jeszcze mogę zrobić?

Sztuczna inteligencja w bibliotece

Agnieszka Dziuba

Sylwia Kuczyńska

Nagranie webinarium

 Sztuczna Inteligencja (AI) w bibliotece

Biblioteki od wieków były ostoją wiedzy i miejscem, gdzie ludzie szukali inspiracji, nauki i informacji. W XXI wieku, gdy technologia zmienia każdą dziedzinę życia, także biblioteki stają przed wyzwaniem adaptacji do nowych realiów. Sztuczna inteligencja (SI) to jedno z najważniejszych narzędzi, które mogą pomóc w tej transformacji. W niniejszym artykule przedstawiamy, jak narzędzia takie jak Chat GPT, Ideogram AI, Bing, Leonardo AI i Fliki AI mogą wspierać bibliotekarzy, ulepszać obsługę użytkowników i promować czytelnictwo.

Czym jest sztuczna inteligencja i dlaczego jest ważna w bibliotece?

Sztuczna inteligencja to gałąź informatyki zajmująca się tworzeniem systemów zdolnych do wykonywania zadań wymagających ludzkiej inteligencji, takich jak rozumienie języka naturalnego, analiza danych czy podejmowanie decyzji. W kontekście bibliotek SI pomaga zautomatyzować powtarzalne procesy, analizować zachowania czytelników, personalizować usługi i promować zasoby w nowoczesny sposób.

Dlaczego biblioteki potrzebują SI?

- **Nowoczesność:** dostosowanie się do cyfrowego świata i młodszych użytkowników.
- **Efektywność:** automatyzacja procesów pozwala oszczędzić czas i zasoby.
- **Personalizacja:** dzięki analizie danych biblioteki mogą lepiej zrozumieć potrzeby użytkowników.
- **Promocja:** narzędzia SI wspierają innowacyjne formy promocji czytelnictwa.

Chat GPT – wszechstronny asystent bibliotekarza

Chat GPT, opracowany przez OpenAI, to model językowy, który może wspierać bibliotekarzy w licznych aspektach ich pracy. Dzięki rozumieniu i generowaniu tekstu w języku naturalnym narzędzie to staje się nieocenionym pomocnikiem.

Zastosowania w bibliotece:

1. Obsługa użytkowników: Chat GPT może odpowiadać na pytania dotyczące godzin otwarcia, lokalizacji książek czy procedur wypożyczeń.
2. Tworzenie treści: generowanie opisów książek, newsletterów i postów na media społecznościowe.
3. Edukacja: tworzenie quizów literackich, materiałów edukacyjnych i scenariuszy zajęć dla dzieci.

Przykład:

Wyobraźmy sobie bibliotekę, w której użytkownik za pomocą aplikacji mobilnej może zadać pytanie: „Jakie książki o sztucznej inteligencji polecacie?”. Chat GPT, korzystając z katalogu, proponuje listę pozycji wraz z krótkimi opisami i opiniami innych czytelników.

Ideogram AI – kreatywność na wyciągnięcie ręki

Ideogram AI to narzędzie do generowania grafik na podstawie tekstowego opisu. Dzięki niemu biblioteki mogą tworzyć atrakcyjne wizualnie materiały promocyjne i edukacyjne.

Zastosowania w bibliotece:

1. Plakaty i ulotki: promowanie wydarzeń, takich jak warsztaty, spotkania autorskie czy wystawy.
2. Ilustracje edukacyjne: grafiki do zajęć dla dzieci lub treści edukacyjnych.
3. Personalizacja: tworzenie unikalnych grafik związanych z lokalnymi wydarzeniami lub tradycjami.

Przykład:

Biblioteka planuje tydzień tematyczny poświęcony literaturze science fiction. Dzięki Ideogram AI może stworzyć serię plakatów inspirowanych wizjami przyszłości, które przyciągną uwagę młodych czytelników.

Bing – wyszukiwarka zintegrowana z SI

Bing, zintegrowany z technologiami sztucznej inteligencji, staje się narzędziem wspierającym bibliotekarzy w szybszym pozyskiwaniu informacji i analizie danych.

Zastosowania w bibliotece:

1. Wyszukiwanie informacji: pomoc w odpowiedzi na pytania czytelników dotyczące literatury, historii czy nauki.
2. Analiza trendów: identyfikacja popularnych tematów i książek na podstawie wyszukiwań użytkowników.
3. Tworzenie raportów: analiza popularności książek w określonych kategoriach czy identyfikacja gatunków literackich zyskujących na popularności.

Przykład:

Bibliotekarz chce przygotować wystawę tematyczną o literaturze fantasy. Korzystając z Binga, sprawdza, które książki z tego gatunku cieszą się największym zainteresowaniem wśród młodszych czytelników.

Leonardo AI – multimedialne wsparcie dla bibliotek

Leonardo AI to narzędzie do tworzenia treści multimedialnych, takich jak filmy, animacje czy interaktywne prezentacje. Dzięki niemu biblioteki mogą wzbogacić swoją ofertę edukacyjną i promocyjną.

Zastosowania w bibliotece:

1. Filmy promocyjne: krótkie filmy zachęcające do odwiedzenia biblioteki lub wzięcia udziału w wydarzeniach.
2. Edukacja: tworzenie animacji edukacyjnych na temat korzystania z zasobów bibliotecznych.
3. Materiały interaktywne: prezentacje i gry dla dzieci promujące czytelnictwo.

Przykład:

Biblioteka tworzy film animowany, w którym sympatyczny bohater opowiada o zasadach korzystania z wypożyczalni. Materiał udostępniany na mediach społecznościowych dociera do młodych użytkowników i ich rodziców.

Fliki AI – tekst, który mówi

Fliki AI to narzędzie pozwalające przekształcić tekst w nagrania audio i wideo z wykorzystaniem naturalnych głosów. Jest idealne dla bibliotek, które chcą dotrzeć do użytkowników w nowych formatach.

Zastosowania w bibliotece:

1. Audiobooki: tworzenie nagrań książek z domeny publicznej.
2. Podcasty literackie: omówienia nowości wydawniczych, wywiady z autorami czy recenzje książek.
3. Materiały wideo: nagrania promujące wydarzenia, dostępne z napisami w różnych językach.

Przykład:

Biblioteka tworzy serię podcastów „Książka na weekend”, gdzie co tydzień prezentuje nową propozycję czytelniczną. Dzięki Fliki AI nagrania brzmią profesjonalnie, a biblioteka zyskuje nowych odbiorców.

Korzyści i wyzwania związane z zastosowaniem SI w bibliotece

Korzyści:

1. Efektywność: automatyzacja procesów oszczędza czas bibliotekarzy.
2. Personalizacja usług: użytkownicy otrzymują rekomendacje dostosowane do ich preferencji.
3. Nowoczesność: przyciąganie młodszych czytelników dzięki innowacyjnym rozwiązaniom
4. Promocja czytelnictwa: atrakcyjne treści wizualne i multimedialne zwiększają zainteresowanie książkami.

Wyzwania:

1. Bezpieczeństwo danych: przetwarzanie danych osobowych wymaga ścisłej ochrony.
2. Koszty: wdrożenie i utrzymanie zaawansowanych technologii może być kosztowne.
3. Ryzyko dehumanizacji: nadmierna automatyzacja może zmniejszyć rolę bezpośredniej interakcji z czytelnikami.
4. Integracja technologii: konieczność dostosowania narzędzi SI do istniejących systemów bibliotecznych.

Przyszłość bibliotek z SI

Wdrożenie sztucznej inteligencji w bibliotekach to proces, który wymaga równowagi między nowoczesnością a tradycją. Technologie takie jak Chat GPT, Ideogram AI, Bing, Leonardo AI i Fliki AI mają potencjał, by zrewolucjonizować sposób funkcjonowania bibliotek, ale ich skuteczność zależy od mądrego i świadomego zastosowania.

Biblioteki przyszłości staną się nie tylko miejscami przechowywania książek, ale również interaktywnymi przestrzeniami, które łączą wiedzę, technologię i ludzi w unikalny sposób. Współpraca bibliotekarzy z narzędziami SI może uczynić biblioteki bardziej atrakcyjnymi, efektywnymi i przyjaznymi dla użytkowników, jednocześnie zachowując ich kluczową rolę w edukacji i kulturze.

Agnieszka Dziuba
Sylwia Kuczyńska
przy współudziale SI

Praca z różnymi grupami wiekowymi w bibliotece

Baw się dobrze – klocki w bibliotece

Paweł Dobrzelecki

„Gdy spotykają się książki z klockami, wyobraźnia sięga gwiazd”

Paweł Dobrzelecki

Nagranie webinarium

 Czytaj i buduj — klocki Lego w bibliotece

Współczesne biblioteki już dawno przestały pełnić funkcję miejsca służącego tylko do wypożyczania książek, obecnie są przestrzeniami do wspólnego spędzania czasu, zabawy, nauki i rozwoju. Co ważne bibliotekarki i bibliotekarze starają się nadążać za ciągle zmieniającymi się potrzebami lokalnych społeczności, i dlatego wprowadzają do oferty bibliotek coraz to ciekawsze zajęcia czy innowacyjne rozwiązania. Jednym z pomysłów, który zyskuje coraz więcej zwolenników, jest prowadzenie zajęć z użyciem klocków Lego. W artykule pokażę, jakie korzyści wynikają z włączenia zajęć z tymi popularnymi klockami do oferty bibliotek, zaprezentuję jak wykorzystać klocki jako narzędzie do promocji czytelnictwa oraz udowodnię, że takie zajęcia mogą przyciągnąć do biblioteki nowych użytkowników.

O co chodzi z tymi klockami?

Jako zdeklarowany AFOL (adult fan of Lego), czyli „dorosły fan lego” uważam, że klocki Lego to coś więcej niż tylko świetna zabawka — to także potężne narzędzie edukacyjne i rozwojowe, a umiejętnie ich wykorzystanie sprzyja rozwijaniu wielu umiejętności, zarówno u dzieci, jak i dorosłych. Przede wszystkim te popularne klocki pobudzają kreatywność i rozwijają wyobraźnię — dzieci mogą tworzyć niemal wszystko, co sobie wymarzą, a to z kolei sprzyja ich twórczemu myśleniu. Układanie klocków pomaga również w rozwijaniu spostrzegawczości oraz zdolności manualnych, ucząc precyzyjnego dopasowywania elementów i rozwijając koordynację ręka-oko. Dzieci, budując/bawiąc się, ćwiczą swoją koncentrację uwagi, co wspiera ich wszechstronny rozwój. Dodatkowo klocki zapewniają świetną rozrywkę i mogą być wspaniałą okazją do wspólnego spędzania czasu z rodziną lub przyjaciółmi. Jeśli budujemy na zajęciach w grupie, taka zabawa rozwija umiejętności współpracy i komunikacji z innymi, a wspólne tworzenie planów budowy uczy planowania i logicznego myślenia. Dzieci, korzystając z instrukcji, uczą się przestrzegania reguł, co jest ważne zarówno w zabawie, jak i w Życiu. Klocki mogą również wprowadzać element współzawodnictwa i zdrowej rywalizacji, ucząc, jak wygrywać i przegrywać z szacunkiem do siebie i innych. Poprzez tworzenie różnych wymyślonych budowli, zabawa klockami pomaga dzieciom poznawać świat i tworzyć własne historie, co z kolei rozwija ich narracyjne myślenie oraz ciekawość.

Dlaczego więc Lego w bibliotece ? Bo wykorzystanie klocków właśnie w bibliotece przynosi jej wiele korzyści, przede wszystkim poszerza ofertę zajęć, przyciągając zarówno dzieci, jak i osoby starsze. Dzięki organizacji warsztatów z Lego biblioteka może oferować nowoczesne i atrakcyjne zajęcia, co zmienia jej wizerunek z miejsca skupionego wyłącznie na książkach na przestrzeń otwartą na kreatywność i innowacyjne formy spędzania czasu. To, co najważniejsze, dobrze zaplanowane zajęcia z klockami mogą stać się narzędziem promocji czytelnictwa – zwłaszcza skierowanym do dzieci, które nie lubią czytać, każda bibliotekarka i każdy bibliotekarz zdaje sobie sprawę z trudności zachęcenia takich dzieci do czytania (czytanie z reguły kojarzy im się z obowiązkiem szkolnym, a nie z czymś przyjemnym) dlatego warto połączyć tę aktywność z klockami, tak aby czytany tekst był pretekstem do wspólnego budowania, takie ujęcie tematu pozwala na dotarcie z ofertą zajęć do dzieci, które nie traktują czytania jako atrakcyjnej formy spędzania czasu. Komunikat: przyjdź będziemy budować z Lego, jest atrakcyjniejszy dla dziecka, niż przyjdź będziemy głośno czytać.

Warto wprowadzić stałe zajęcia z klockami, co niewątpliwie pomoże nam w budowaniu społeczności wokół biblioteki, ponieważ warsztaty czy konkursy z klockami sprzyjają interakcjom między uczestnikami oraz ich zaangażowaniu w życie biblioteki. Ważnym aspektem jest również wyrównanie szans, oryginalne klocki są kosztowne, a biblioteka, udostępniając je publicznie, daje możliwość dzieciom z różnych środowisk korzystania z wartościowej i rozwijającej zabawki, tym samym wyrównując szanse w dostępie do edukacyjnych zasobów. Ponadto obecność stałej oferty zajęć z klockami w bibliotece tworzy jej obraz jako instytucji, która podąża za trendami i jest otwarta na nowe formy rozwoju, a to z kolei przyciąga nową grupę użytkowników, w tym całe rodziny.

Czytaj i buduj

Najważniejszym celem każdej biblioteki powinna być szeroko rozumiana promocja czytelnictwa, klocki Lego mogą być używane w tym celu na wiele sposobów. Na przykład, można organizować warsztaty, podczas których dzieci budują postacie lub sceny z ulubionych książek, komiksów czy baśni. To nie tylko zachęca do czytania, ale także pomaga w zrozumieniu i interpretacji tekstu. W swojej bibliotece prowadzę stałe zajęcia „Czytaj i Buduj” to wyjątkowa propozycja, która łączy czytanie z kreatywną zabawą

klockami Lego. Każde spotkanie rozpoczynamy od wspólnego czytania wybranej książki lub opowiadania. Ta część zajęć jest kluczowa, ponieważ historia staje się inspiracją do dalszych działań. Po zakończeniu czytania, dzieci przechodzą do budowania – zadaniem uczestników jest stworzenie z klocków konstrukcji, która nawiązuje do przeczytanego tekstu. To bibliotekarz „zadaje” motyw przewodni może to być scena z książki, postacie, przedmioty lub własne, twórcze interpretacje, bądź zakończenie przeczytanej historii. Ważnym elementem zajęć jest prezentacja prac. Każde dziecko ma okazję opowiedzieć, co zbudowało, dlaczego wybrało taki motyw oraz jak jego konstrukcja łączy się z przeczytaną książką. To nie tylko rozwija umiejętności komunikacyjne i pewność siebie, ale także pobudza wyobraźnię i wzmacnia umiejętność analizowania treści literackich w nowatorski sposób. Zajęcia „Czytaj i Buduj” to doskonałe połączenie głośnego czytania, rozwijania kreatywności oraz wspólnej zabawy, która angażuje dzieci na wielu poziomach.

Wykorzystanie klocków Lego w bibliotekach to doskonały sposób na promocję czytelnictwa połączonego z zabawą, a przy okazji rozwijanie umiejętności społecznych i emocjonalnych. Dzięki kreatywnym programom i warsztatom biblioteki mogą stać się bardziej atrakcyjnymi i otwartymi miejscami, które odpowiadają na potrzeby lokalnych społeczności. Klocki Lego, jako narzędzie wielofunkcyjne i uniwersalne, mogą odegrać kluczową rolę w nowoczesnej ofercie biblioteki, przyciągając użytkowników w każdym wieku i wspierając ich rozwój na różnych poziomach.

Młodzież w bibliotece – działania, które dały radę

Beata Rogalska

Agata Warywoda

Nagranie webinarium

 MŁODZIEŻ W BIBLIOTECE? – PRZYKŁADY DZIAŁAŃ MŁODZIEŻOWYCH, KTÓRE DAŁ...

Działania kulturalne skierowane do młodych ludzi odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu ich świadomości, rozwijaniu kreatywności i umiejętności społecznych. Często działania te okazują się być nieudane, nie mają spodziewanej liczby odbiorców. Dlaczego tak się dzieje? Często są one projektowane i wdrażane bez uwzględnienia perspektyw i potrzeb młodych ludzi, grupy demograficznej, która może na nich najbardziej skorzystać. Warto, więc zmienić postrzeganie na młodych ludzi, zmienić perspektywę i po prostu włączyć młodzież w procesy decyzyjne w myśl zasady "Nic o Was bez Was".

Autentyczny udział młodzieży wykracza poza proste włączanie młodych ludzi w działania. Oznacza stworzenie przestrzeni, w której mogą aktywnie wносить swoje pomysły, umiejętności i doświadczenia, aby kształtować dane działanie czy projekt od samego początku. Chodzi o to, aby umożliwić młodym ludziom stanie się animatorami zmian, a nie biernymi odbiorcami oferty kulturalnej.

Przydatną ramą do zrozumienia autentycznego udziału młodzieży jest **Trójkąt Uczestnictwa**, który uwypukla trzy kluczowe elementy:

- **Możliwości** (kompetencje): Młodzi ludzie muszą mieć możliwość wzmocnienia swoich umiejętności i wykorzystania zasobów, które już posiadają.
- **Wyzwanie**: Młodzi ludzie muszą być zaangażowani w działania wymagające i stymulujące. Powinni odczuwać poczucie celu i satysfakcji z ich udziału. Takie działanie powinno stanowić swoiste wyzwanie, w którym będą mogli wykorzystać swoje kompetencje.
- **Powiązania** (relacje): Autentyczny udział sprzyja budowaniu relacji między młodymi ludźmi a organizatorami projektu. Obejmuje to budowanie więzi, tworzenie poczucia przynależności i zapewnienie młodym ludziom poczucia wartości i szacunku. Dbłość o relacje jest jednym z najtrudniejszych elementów projektów. Dynamika, ciągłe zmiany, szereg zadań, mogą sprawiać, że pojawią się sytuacje konfliktowe, napięte. Zbudowane świetne relacje mogą pomóc w wyjściu z niejednej opresji.

Co jeszcze warunkuje autentyczność uczestnictwa? Nic innego jak motywacja! Motywacja to siła napędowa, która skłania nas do działania. Określa ona, dlaczego angażujemy się w pewne zachowania i dążymy do osiągnięcia określonych celów. Motywacja może być wewnętrzna lub zewnętrzna.

Motywacja wewnętrzna pochodzi z naszego wnętrza. Jest to naturalna chęć do działania, wynikająca z ciekawości, przyjemności płynącej z wykonywania danej czynności, chęci rozwoju osobistego lub satysfakcji z osiągnięcia celów. To ten moment, w którym młodzież wie co, i po co robi, a jej udział jest dobrowolny, wynikający z wewnętrznej potrzeby: „Idę, bo chcę”.

Motywacja zewnętrzna natomiast opiera się na czynnikach zewnętrznych, takich jak nagrody, kary, presja społeczna lub oczekiwania innych osób. Działamy pod wpływem tych czynników, aby uzyskać coś konkretnego, np. pieniądze, pochwałę, uznanie lub uniknąć negatywnych konsekwencji. Tu przykładem jest udział klasy z nauczycielem, np. na projekcji filmu w bibliotece: „Idę, bo ktoś tego ode mnie oczekuje”.

Zarówno motywacja wewnętrzna, jak i zewnętrzna może być skuteczna w skłanianiu nas do działania. Jednak motywacja wewnętrzna jest często uważana za bardziej wartościową, ponieważ:

- Jest trwalsza. Osoby motywowane wewnętrznie są bardziej skłonne do utrzymywania zaangażowania w działanie nawet wtedy, gdy nie ma zewnętrznych nagród.
- Prowadzi do większej satysfakcji. Działanie z powodu wewnętrznej motywacji przynosi większą satysfakcję i poczucie spełnienia.
- Sprzyja rozwojowi. Motywacja wewnętrzna skłania do podejmowania nowych wyzwań, poszerzania wiedzy i umiejętności, co prowadzi do rozwoju osobistego.

W ciekawy sposób do autentyczności uczestnictwa podchodzi prof. Laura Lundy², która mówi o czterech aspektach:

- space — stworzenie bezpiecznej przestrzeni (fizycznej i emocjonalnej), w której każdy ma okazję do kształtowania opinii, wyrażania siebie i zabierania głosu.
- voice — stworzenie dla każdej osoby szansy do zabierania głosu, wyrażania siebie. Taki dobór różnych metod pracy, aby zaangażować i usłyszeć wszystkich, również tych, którzy nie zabierają głosu (np. ze względu na nieśmiałość, bariery językowe, różne formy niepełnosprawności), włączanie, angażowanie, facylitacja.
- audience — punkt widzenia, w którym zdanie młodych jest słyszane, ma odbiorców.
- influence — punkt widzenia, w którym młodzież ma wpływ, a jej zdanie jest realnie brane pod uwagę.

Zatem młodzież angażuje się w³:

- projekty odpowiadające zainteresowaniom
- działania nowatorskie, stawiające wyzwania
- działania pozwalające rozwijać możliwości
- działania, które są wzmacniające
- projekty, na które ma wpływ i 100% uczestnictwa!
- działania, z którymi czuje się powiązana.

² Tłumaczenie modelu za:

<https://childhub.org/en/child-protection-online-library/lundy-model-child-participation>

³ Źródło: M. Hubert-Brzezińska, A. Olszówka, pakiet Edukacyjny Pozaformalnej Akademii Jakości, „Uczestnictwo młodzieży”, Warszawa: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Każde spotkanie z młodymi ludźmi, a zwłaszcza z nową grupą młodzieży, może powodować stres. Będzie on dużo mniejszy, jeśli zadbasz o kilka elementów.

1. Przywitaj się.

Możesz opowiedzieć w kilku słowach o sobie. Warto powiedzieć kilka zdań nie tylko w kontekście zawodowym, ale również prywatnym. Dlaczego? Być może będzie to Twój pierwszy krok do zbudowania relacji. Młodzież szybko zauważy, że nie masz problemu z tym, żeby się przed nimi otworzyć, co może zachęcić ich do otwartości względem ciebie.

2. Powiedz, co się będzie działo.

Młodzież nie zawsze wie, po co przychodzi. Jest to kluczowa informacja! Ważne jest to, jaki jest cel spotkania, co się będzie działo.

3. Stwórz przestrzeń do poznania się i integracji.

Zaproponuj aktywności na poznanie i zapamiętanie imion, pierwsze zabranie głosu na forum, zbudowanie poczucia bezpieczeństwa. Optymalna kolejność aktywności: pojedynczo — w parach — w większych grupach.

4. Zapytaj o obawy i oczekiwania.

Sprawdź, jakie oczekiwania i obawy/przeszkody mają młodzi ludzie w grupie, z którą pracujesz. Być może rozwiejesz wątpliwości młodych już na początku waszej wspólnej drogi. Być może pokażesz młodzieży, że zależy Ci na nich, na tym, żeby czuli się w bibliotece po prostu dobrze.

5. Ustal zasady.

Kontrakt, umowa, wasze spisane zasady — nieważne, jak to nazwiesz. Najważniejsze jest to, żeby młodzież tworzyła ten zbiór zasad całą grupą, żeby wiedzieli, na co się piszą i do czego się zobowiązują.

6. Nie udawaj, bądź autentyczny!

Młodzi wyczuwają, jeśli nie będziesz sobą. Nie warto być na siłę w „ich klimacie”, bo to może być po prostu dziwne, odstraszające, cringe 😊

7. Daj przestrzeń do planowania, działania.

Czasem lepiej schować ręce z tyłu i dać młodym działać po swojemu. Będą potrzebować pomocy, to Cię znajdą!

8. Bądź z młodzieżą na 100%.

Zdarzają się wpadki, zdarzają się nieprzyjemne sytuacje. Młodzież musi czuć, że ma w Tobie wsparcie, bez względu na sytuację.

Podczas webinarium opowiadałyśmy o młodzieżowych działaniach z Krypna i Krosna — projektach i mniejszych działaniach. Linki do filmów znajdziecie na Padlecie:

<https://tiny.pl/dpgrv>

Znajdziecie tam filmy, e-booki, link do Rozmawialnika (karty dialogowe), szereg inspiracji na gry i zabawy, scenariusze zajęć, prezentację z webinarium. Ogółem wszystko, co naszym zdaniem może Ci się przydać w pracy z młodymi ludźmi. Życzymy powodzenia i trzymamy mocno kciuki!

Od 0 do 100 lat, czyli biblioteka miejszem dla każdego!

Beata Rogalska

Anna Wysocka

12
Miesiące
Tematycznych LABIB

LIPIEC:
Od 0 do 100 lat,
czyli biblioteka miejscem dla każdego!

Nagranie webinarium

 Od 0 do 100 lat, czyli biblioteka miejscem dla każdego

Pomyśl o bibliotece. Pierwsze co przychodzi Ci do głowy to pewnie regały pełne książek i cisza, którą można by kroić nożem. Ale uwaga — to już przeszłość!

Biblioteki to nie tylko magazyny książek, ale instytucje, które otwierają swoje drzwi dla wszystkich, niezależnie od wieku. Ten fakt potwierdzają liczne inicjatywy podejmowane przez biblioteki w całej Polsce.

Współczesne biblioteki to prawdziwe centra kultury i nauki dla wszystkich. Niezależnie od tego, czy masz 2, 8, 40 czy 60 lat, biblioteka to miejsce, gdzie znajdziesz coś dla siebie.

W ramach webinarium “Od 0 do 100 lat, czyli biblioteka miejscem dla każdego!” starałyśmy się pokazać, że biblioteki są fantastycznym miejscem do organizacji wielu inicjatyw i różnorodnych działań.

Dlaczego biblioteki są tak ważne? Dlaczego to właśnie one mogą być takimi miejscami? Są ogólnodostępne, ich oferta jest z reguły bezpłatna. Biblioteki są skarbnicami wiedzy, do której każdy ma prawo dostępu. Uczestnictwo w zajęciach i spotkaniach pozwala na rozwój intelektualny i emocjonalny. Biblioteki są miejscami, gdzie ludzie mogą się spotykać, rozmawiać i nawiązywać nowe znajomości.

Biblioteka to nie tylko miejsce, gdzie się wypożycza książki, ale przede wszystkim przestrzeń, która służy całej społeczności. To tutaj każdy może znaleźć coś dla siebie, niezależnie od wieku, zainteresowań czy potrzeb. Ważne jest, żeby biblioteki były oczywistym miejscem spotkań i wymiany myśli, gdzie każdy czuje się mile widziany.

O czym opowiadałyśmy? Dzieliłyśmy się działaniami i akcjami, które były zrealizowane w naszych bibliotekach: Gminnej Bibliotece Publicznej w Kryn timer oraz Bibliotece Publicznej w Piasecznie. Opowiadałyśmy, m.in. o projektach młodzieżowych, projektach, które kierowane były do dzieci, a także grup wielopokoleniowych. Poczytajki, Wesołe Nutki,

BiblioPrzygoda, Wióry lecą, Wieczory poetyckie, Dzieciaki Sprycki, Zielono mi!, Wakacyjne Bingo, Zagadkowy Zawrót Głowy — to nazwy niektórych przedsięwzięć.

Prezentacja

 [Ania Beata MT od 0 do 100 .pdf](#)

Dodatkowe materiały

- [Materiały z webinarium "Od 0 do 100 lat, czyli biblioteka miejscem dla każde...](#)
- Akcja Zagadkowy Zawrót Głowy: [Zagadkowy zawrót głowy - Małopolska - Biblioteka Publiczna w Piasecznie](#)
- Strona, na której możecie zaprojektować krzyżówkę, wykreślanekę, anagramy: [Panel nauczyciela - Zaloguj się](#) – trzeba założyć konto, aby można było zapisać i pobrać zadania.
- Strona, na której możecie zaprojektować rebusy: [Klub Twórców Rebusów](#)
- Strona z kalendarzem świąt nietypowych: [Kalendarz świąt nietypowych na 2024](#)

Do wielu ciekawych dni można dopasować działania w bibliotece. Tylko uważajcie, żeby nie robić ich za często, bo czytelnicy będą mieli przesyt.

Upominki, które rozdajemy w akcjach: cukierki, lizaki, żelki (małe torebeczki), gadżety (notesy, odblaski, smycze, długopisy, torby), książki z darów.

Mamy nadzieję, że zaprezentowane przez nas działania będziecie mieli okazję zrealizować w Waszych bibliotekach.

A tutaj inspiracje z innych bibliotek zebrane z ankiety:

- warsztaty tworzenia hobby horse z kartonu
- plantcrossing (wymiana roślin) / Kwiatoteka — wymiana roślin
- bookcrossing (wymiana książek)
- wymiana rzeczy niepotrzebnych w domu
- klub filmowy dla dorosłych
- zajęcia z tworzenia komiksów dla dzieci
- roboty lego dla dzieci (tworzenie i programowanie)
- spotkania z planszówkami
- warsztaty: makrama, pouring, rysunek — plenery, komiks
- Bibliotekon — festiwal fantastyki
- akcje jednodniowe związane ze świętami np. Dzień Kobiet — cytat i czekoladki
- Walentynki — randka w ciemno z książką
- W partnerstwie ze szkołami – Noc Gier i Noc Nauki — imprezy na terenie szkół dla uczniów z całej gminy.

Dziękujemy Wam za podzielenie się Waszymi pomysłami na działania!

Senior w bibliotece. Doświadczenia praktyczki

Aleksandra Kopczyńska

Nagranie webinarium

 Senior w bibliotece. Doświadczenia praktyczki

W dzisiejszych czasach biblioteki stają się nie tylko miejscem przechowywania książek, ale także centrami aktywności społecznej i edukacyjnej. Coraz więcej bibliotek oferuje specjalne programy i zajęcia dla różnych grup wiekowych, w tym dla seniorów. Zajęcia te są nie tylko sposobem na rozwijanie umiejętności i zainteresowań, ale także na budowanie społeczności i zapobieganie izolacji społecznej. W miarę starzenia się naszego społeczeństwa, zdrowie mózgu staje się coraz ważniejszym tematem. Coraz więcej osób, zwłaszcza seniorów, szuka sposobów na utrzymanie swojego umysłu w dobrej kondycji, a jedną z najskuteczniejszych metod jest gimnastyka umysłu. Wielu seniorów znajduje swoje miejsce do ćwiczeń poznawczych w bibliotece. W tym artykule przyjrzymy się jak biblioteki mogą być idealnym miejscem do prowadzenia takich zajęć.

Zajęcia dla seniorów w bibliotece mogą obejmować szeroki zakres aktywności, które odpowiadają różnym zainteresowaniom i potrzebom tej grupy wiekowej. Od warsztatów pisania, przez zajęcia artystyczne, po spotkania dyskusyjne — oferta jest różnorodna i dostosowana do różnych preferencji.

Nie można również zapominać o znaczeniu spotkań społecznych i budowaniu relacji międzyludzkich. Dla wielu seniorów regularne spotkania w bibliotece stają się ważnym elementem ich życia społecznego, pozwalając na nawiązywanie nowych znajomości i utrzymywanie dotychczasowych.

Zajęcia dla seniorów mają więc wiele korzyści. Dlatego też coraz więcej bibliotek podejmuje wysiłki, aby dostosować swoją ofertę do potrzeb seniorów i zapewnić im atrakcyjne i angażujące zajęcia.

Warto podkreślić, że taka inicjatywa nie tylko przynosi korzyści seniorom, ale także społeczności lokalnej jako całości, tworząc miejsce, gdzie ludzie różnych pokoleń mogą spotkać się, dzielić się wiedzą i doświadczeniem oraz wzajemnie się inspirować. Zajęcia dla seniorów w bibliotece to zatem nie tylko forma edukacji, ale również budowanie silnej i zintegrowanej społeczności.

W miarę jak ludzie starzeją się, dbanie o zdrowie fizyczne często staje się priorytetem. Jednak równie ważne jest dbanie o zdrowie umysłowe. Właśnie dlatego coraz więcej osób starszych sięga po gimnastykę umysłu, aby utrzymać ostrość myślenia, poprawić pamięć i ogólnie wspierać funkcje poznawcze. Gimnastyka umysłu dla seniorów to coraz popularniejsza forma ćwiczeń, która przynosi liczne korzyści zarówno dla umysłu, jak i dla całego organizmu.

Gimnastyka umysłu to zestaw różnorodnych ćwiczeń, które mają na celu stymulowanie mózgu poprzez wyzwania intelektualne. Mogą to być łamigłówki, krzyżówki, gry logiczne, zadania matematyczne, ćwiczenia reminiscencyjne, ćwiczenia rękodzielnicze czy ćwiczenia fizyczne. Kluczem jest regularne wykonywanie różnorodnych zadań, które angażują różne obszary mózgu. Zajęcia z gimnastyki umysłu dla seniorów w bibliotece to doskonały sposób na aktywne starzenie się. Zapewniają one nie tylko rozrywkę i stymulację umysłową, ale także budują społeczność i pomagają utrzymać zdrowie psychiczne i fizyczne. Dlatego też warto sięgać po tę formę aktywności i odkryć bogaty świat możliwości, który oferuje gimnastyka umysłu w bibliotece.

Ćwiczenia na pobudzanie lewej i prawej półkuli mózgowej:

[Alfabet games](#)

A B C D E F G
L P P O L L P
H I J K L M N
L P O P L P O

Powyżej widzisz tablicę alfabet z literami P, L, O,

P – prawa ręka,
L – lewa ręka,
O – obie ręce.

Wyciągnij swobodnie ręce przed siebie i zacznij na głos czytać litery alfabetu, jednocześnie przesuwając ręce do góry. Jeśli pod literą alfabetu jest P, przesun w górę prawą rękę, jeśli L – lewą, jeśli O – obie. Im szybciej, tym lepiej. Jeśli będziesz się mylić to super. Znaczący, że Twój mózg uczy się. Następuje synchronizacja półkul mózgowych.

Ćwiczenia językowe mogą pomóc w poprawie pamięci i koncentracji, co jest istotne dla utrzymania sprawności umysłowej. Pomagają w zapobieganiu spadkowi funkcji poznawczych, np.: Litera alfabetu: Wylosuj jedną literę alfabetu. Uczestnicy ćwiczenia wypowiadają głośno wyraz na wylosowaną literę. Ten, kto będzie zastanawiał się dłużej niż 3 sekundy lub powtórzy wypowiedziany wcześniej wyraz ma za zadanie odczytać jeden łamaniec językowy:

- Głaszcz jeźdźcze rżącego żrebca!
- Z rozentuzjasmowanego tłumu wyindywidualizował się niezidentyfikowany prestidigitator, który wyimaginował sobie samounicestwienie.
- Wyindywidualizowany indywiduista wyindywidualizował się z tłumu wyindywidualizowanych indywiduistów.
- Wylaminowana i wymaliowana iluminacja.
- Wyrewolwerowany rewolwerowiec wyindywidualizował się z rozentuzjasmowanego tłumu.
- Chrząszcz brzmi w trzcinie w Szczepieszynie, w szczękach chrząszcza trzeszczy miąsz. Czczą szczypawka czka w Szczecinie. Chrząszcza szczudłem przechrścił wąż, strząsa skrzydła z dżdżu, a trzmiel w puszczy, tuż przy Pszczynie, straszny wszczynaszum.
- Cóż potrzeba strzelcowi do zestrzelenia cietrzewia drzemiącego w dżdżysty dzień na strzelistym drzewie.
- Przeintelektualizowane i przeliteraturalizowane dzieło.

Ćwiczenia matematyczne dla seniorów mogą przynieść wiele korzyści, zarówno pod względem utrzymania sprawności umysłowej, jak i poprawy codziennego funkcjonowania i jakości życia, np.: dodaj do siebie wszystkie liczby z daty twojego urodzenia, np.

12.03.1972r.: $1+2+0+3+1+9+7+2=25$

Ćwiczenia reminiscencyjne są doskonałym sposobem na stymulację pamięci u seniorów. Muzycznych wspomnień czar. Posłuchajcie razem muzyki i porozmawiajcie o emocjach i wspomnieniach, jakie wywołuje piosenka. Wspomóc się można w tych ćwiczeniach innowacją zaprezentowaną na stronie: <https://muzykaprzeciwdemencji.pl/>

Albumy zdjęć i fotografii: poproś seniorów, aby przynieśli swoje stare fotografie z różnych okresów życia. Porozmawiajcie o tych zdjęciach, wspólnie przypominając sobie wydarzenia, osoby i emocje z przeszłości.

Strony, które warto odwiedzić zaczynając przygotowywać zajęcia/spotkania dla seniorów z gimnastyki umysłu:

- <https://www.silowniapamieci.pl>
- <https://senior.gov.pl>
- <https://www.teatrprzystole.pl>
- <https://cyberplac.pl/e-senior>
- <https://fizjoterapiaporusza.pl/aktywny-senior>

Bibliografia

- Bidzan-Bluma I., Golińska P., Umysł lubi tworzyć, Ćwiczenia pamięci i innych funkcji poznawczych na każdy dzień miesiąca, Gdańsk 2018
- Carter P., 250 łamigłówek i zagadek logicznych, czyli fitness dla umysłu, Warszawa 2027
- Hinz M., Nigdy za późno, trening umysłu dla seniorów, Gdańsk 2017

- Kospin M., Trening umysłu, czyli jak zatrzymać czas, cz. 1, Łódź 2019
- Kospin M., Trening umysłu, czyli jak zatrzymać czas, cz. 2, Łódź 2020
- Kospin M., Ćwiczenia na pamięć i koncentrację, cz. 1, Łódź 202.
- Kospin M., Ćwiczenia na lepszą pamięć dla seniorów, cz. 1, 2, 3, Łódź 201.
- Mechło P., Polek P., Piękny umysł nie ma wieku, łamigłówki dla seniorów i nie tylko, Gliwice
- Mechło P., Polek P., Trening językowy dla seniorów i nie tylko, Gliwice 2020
- Nordengen K., Mózg ćwiczy, czyli jak utrzymać umysł w dobrej formie, Warszawa 2019
- Łącki P., Ćwiczenia pamięci dla seniorów i nie tylko, Wrocław 2021
- Łącki P., Mózg w podróży na krańce ziemi, ćwiczenia umysłowe dla ciekawych świata w wieku 60+, Wrocław 2020
- Łącki P., Trening umysłu na emeryturze, Wrocław 2021
- Phillips Ch., Trening mózgu, 50 zadań wzmacniających lewą i prawą półkulę, Gliwice 2018

Dodatkowe materiały

W naszych mediach znajdziecie dużo więcej materiałów, również audiowizualnych. Poniżej znajdziecie odnośniki do playlist z wcześniejszych edycji Miesiące Tematycznych, a także z innych projektów, takich jak BiblioLABy, czy Biblioteka Online. Korzystajcie!

[Miesiące Tematyczne 2024](#)

[Miesiące Tematyczne 2023](#)

[Miesiące Tematyczne 2022](#)

[Miesiące Tematyczne 2021](#)

[Miesiące Tematyczne 2020](#)

6 mini wykładów w ramach projektu [Biblioteka Online Nocą - YouTube](#)

 Kompetencje przyszłości, biblioteka przyszłości wykład Kamila Śliwowskiego otwierający BiblioLABy 2020

[Czytam, czy czytAI?](#) wykład prof. Joanny Mytnik otwierający BiblioLABy 2024

Pozostałe nagrania dostępne na naszym FB

https://www.facebook.com/stowarzyszenielabib/live_videos

Pozostałe nagrania archiwalne na naszym YT

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLHtrID03dElfr0GljNMlt1Vd8P3Gcl7kM>

[Panel dla bibliotek](#) pod naszym patronatem podczas festiwalu Wielogłos

O autorach i autorkach

Paweł Dobrzelecki -Bibliotekarz, trener, animator. Absolwent IBIŁN Uniwersytetu Śląskiego oraz studiów podyplomowych zarządzanie w kulturze na Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach. Od początku swojej pracy zawodowej związany z Biblioteką w Zabrze, w której przeszedł przez wszystkie szczeble hierarchii, obecnie pełni obowiązki Zastępcy Dyrektora. Absolwent Szkoły Trenerów STOP, jest koordynatorem oraz inicjatorem projektów kulturalnych, szczególnie lubi te dotyczące czytelnictwa dzieci i młodzieży. Zajmuje się pozyskiwaniem funduszy na działalność kulturalną, prowadzi szkolenia i warsztaty, zarówno dla pracowników instytucji kultury, jak i ich użytkowników. Ambasador Stowarzyszenia Labib. Podwójny stypendysta MKiDN w dziedzinie upowszechniania kultury. Ogólnopolski Bibliotekarz roku 2018.

Agnieszka Dziuba – animatorka kultury, bibliotekarka z 20-letnim stażem, a od 9 lat „szalona mediatekarka”, członkini stowarzyszenia LABiB i Mazowiecki Bibliotekarz Roku 2021. Współtwórczyni pierwszych terenowych i mobilnych gier miejskich w Kozienicach. Miłośniczka nowych technologii i fanka mediów społecznościowych. Stowarzyszenie „Trochę Popkultury” wspiera w sferze animacyjnej wykorzystując nowe technologie.

Magdalena Gomułka – instruktor Działu Instrukcyjno-Metodycznego Biblioteki Śląskiej, przewodnicząca Okręgu Śląskiego SBP. Współpracuje z IFLA od 2017 r.

Absolwentka Uniwersytetu Śląskiego na kierunku Informacja Naukowa i Bibliotekoznawstwo. Od 2011 r. pracownik Biblioteki Śląskiej w Katowicach, Działu Gromadzenia i Opracowania Zbiorów (2011-2015) i Działu Instrukcyjno-Metodycznego (2016 – obecnie). Instruktor i koordynator projektów szkoleniowych dla bibliotekarzy woj. śląskiego. Ogólnopolski Bibliotekarz Roku 2021. Członek SBP, przewodnicząca Zarządu Okręgu SBP w Katowicach (2021-2025). W 2019-2023 przewodnicząca grupy IFLA New Professionals Special Interest Group (NPSIG); obecnie członek zespołu zajmującego się ewaluacją kongresów IFLA (WLIC Steering Committee).

Autorka licznych artykułów w czasopismach naukowych i popularnych dotyczących rozwoju zawodowego bibliotekarzy, międzynarodowych projektów mentoringowych i rzeczniczych. Aktywna uczestniczka konferencji krajowych i międzynarodowych, międzynarodowych szkoleń IFLA International Advocacy Program w Hadze, Budapeszcie i Nowym Jorku. Autorka wystąpień o polskich bibliotekach na zagranicznych

konferencjach, tj. IFLA WLIC w Dublinie oraz sesji towarzyszących Internet Governance Forum 2021 oraz European Forum UNECE w Genewie. W lipcu 2023 r. była uczestnikiem międzynarodowej delegacji bibliotekarzy IFLA na Forum Polityczne Wysokiego Szczebla w Nowym Jorku.

Marcin Karwowski – trener, mentor, edukator, koordynator projektów kulturalnych, edukacyjnych, rozwojowych. Doktor nauk humanistycznych w zakresie informatologii. Dyrektor Biblioteki w Kokoszkowach, koordynator Centrum Organizacji Pozarządowych w Starogardzie Gdańskim. Na co dzień obsługuje czytelników, prowadzi warsztaty, spotkania i robi wszystko, co potrzeba w gminnej placówce kultury.

Szkoli z zakresu kompetencji kulturowych, edukacyjnych, cyfrowych, trenerskich, menedżerskich i osobistych. Pasjonat nowych metod działania i niesztabowych wydarzeń. Zwolennik optymalizacji i sensownych rozwiązań, fan Excela i automatyzowania.

Aleksandra Kopczyńska — absolwentka historii, bibliotekoznawstwa, pedagogiki i archiwistyki na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, oraz studiów podyplomowych – Broker informacji na Uniwersytecie Jagiellońskim, Diagnoza i terapia pedagogiczna w Wyższej Szkole Nauk Społecznych w Lublinie. Trenerka i biblioterapeutka. Prowadzi zajęcia dla młodzieży i dorosłych wykorzystując nowe technologie, kursy, warsztaty i szkolenia z kreatywności, promocji czytelnictwa, zajęcia biblioterapeutyczne. Jest autorką i promotorką metody „Gimnastyka umysłu dla seniorów”, którą skutecznie stosuje w pracy z hrubieszowskimi seniorami. Działa na rzecz rozwoju społecznego. W wolnym czasie miłośniczka dobrych kryminałów i długich spacerów z psem.

Marta Kostecka — edukatorka, polonistka, bibliotekarka. Absolwentka filologii polskiej Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego oraz studiów podyplomowych z zakresu bibliotekoznawstwa z informacją naukową tamże. Obecnie specjalizuje się w edukacji dorosłych. W obszarach jej zainteresowań znajdują się szczególnie technologie i nowe media, edukacja informacyjna, cyfrowa i medialna oraz kształcenie ustawiczne, nauczanie i uczenie się. Nauczała języka polskiego oraz pracowała w bibliotekach: szkolnej, akademickiej i publicznej, teraz współpracuje z biblioteką pedagogiczną. Na co dzień pracuje jako nauczycielka konsultantka ds. edukacji humanistycznej. Współtworzy markę szkoleniową Dobrze w Kulturze. Po godzinach czytelniczka i pasjonatka kultury we wszelkich jej odsłonach. Entuzjastka sztuki komiksowej. Działa społecznie w różnych organizacjach pozarządowych, m.in jest prezeską Fundacji RAKSHA i wiceprezeską

stowarzyszenia LABiB. Więcej informacji pod tym linkiem:

<https://linktr.ee/martakostecka>.

Sylwia Kuczyńska – „Napoleon w spódnicy”, od 11 lat swoją charyzmą i decybelami w głosie przyciąga coraz to nowych odbiorców biblioteki, członkini stowarzyszenia LABiB. Liderka Szlachetnej Paczki w Kozienicach. Współtwórczyni escape roomów i terenowych gier miejskich w Kozienicach. Pasjonatka fotografii i mediów społecznościowych. Stowarzyszenie „Trochę Popkultury” wspiera w sferze animacyjnej wykorzystując nowe technologie.

Beata Rogalska — bibliotekarka, trenerka. Absolwentka bibliotekoznawstwa i informacji naukowej na UW, pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej na UwB oraz studiów podyplomowych na kierunku Menedżer kultury w WSFiZ w Białymstoku. Od 16 lat związana zawodowo z Gminną Biblioteką Publiczną w Krypie, którą obecnie zarządza. W pracy zawodowej zajmuje się nie tylko zarządzaniem, ale też koordynuje projekty młodzieżowe, pracuje z dziećmi, prowadzi zajęcia umuzykalniające i artystyczne, działa na rzecz mieszkańców. W 2019 roku zdobyła tytuł Podlaskiego Bibliotekarza Roku. W 2023 roku została wyróżniona tytułem laureatki Konkursu Stypendialnego im. Olgi Rok. Ponadto została stypendystką Marszałka Województwa Podlaskiego na rok 2024 w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania kultury i opieki nad zabytkami. Członkini stowarzyszeń: SBP, LABiB oraz SDiDB Inicjatywy. W wolnym czasie zgłębia tajniki myślenia wizualnego.

Przemek Waczyński – animator i menadżer kultury, bloger, trener, aktywista kulturalny. Już niemal 15 lat pracuje zawodowo w sektorze kultury. Kultura jest dla niego nie tylko pracą, ale także sposobem na życie. Swoją wiedzę i doświadczenie zdobywał uczestnicząc w dziesiątkach szkoleń, spotkań i wizyt studyjnych w najlepszych ośrodkach kultury w Polsce. Często się nią dzieli z innymi animatorami oraz menadżerami kultury. Stypendysta Ministra Kultury, w ramach którego realizował projekt „Podlaska Sieć Kultury”, trwający do dziś. Animator Programu Dom Kultury Plus Narodowego Centrum Kultury oraz propagator idei partycypacyjnego modelu instytucji kultury, oraz sieciowania kadr kultury.

Członek stowarzyszeń branżowych Labib, Stowarzyszenia Dyrektorów i Dyrektorek Samorządowych Instytucji Kultury oraz Forum Kraków. Koordynator wielu projektów kulturalnych. Aktualnie pracuje w Miejskim Ośrodku Animacji Kultury w Wasilkowie, stale

współpracuje z Teatrami Łątek Supraśl oraz Latarnia. Prowadzi blog pwkulturalnie.pl, na którym dzieli się swoimi refleksjami na temat kadr oraz instytucji kultury.

Agata Warywoda – Trenerka, bibliotekarka. Absolwentka filologii polskiej — KUL w Lublinie (2010), informacji naukowej i bibliotekoznawstwa — UMCS w Lublinie (2012), Studium Pracy z Grupą i Zespołem (2017) oraz Akademii Trenerów Biznesu (2019) - SWPS w Katowicach. Od ponad dziesięciu lat realizuje działania kulturalno-edukacyjne i wspiera młodzież oraz młodych dorosłych — pracowała m.in. w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Jaśle, Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania oraz Akademickim Centrum Rozwoju Osobistego i Psychoterapii w Rzeszowie. Aktualnie zawodowo związana z Krośnieńską Biblioteką Publiczną oraz z Centrum Aktywności Młodzieży w Krośnie.

Julia Janda-Wilk – menadżerka i trenerka. Absolwentka kulturoznawstwa na Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi oraz studiów podyplomowych na kierunku coaching w Wyższej Szkole Nauk Społecznych w Lublinie. Od czerwca 2019 r. dyrektorka Gminnej Biblioteki Publicznej w Pniewach. Wcześniej związana zawodowo z galerią sztuki współczesnej. Członkini Stowarzyszenia Labib, trenerka w projektach: Biblioteka - Laboratorium Przyszłości i 12 Miesięcy Tematycznych. W Labibie koordynuje również działania w mediach społecznościowych. Uczy, jak dbać o swój dobrostan, budować poczucie własnej wartości i otwartość na zmianę. Wspiera bibliotekarzy w zakresie tworzenia przestrzeni dla sztuki w bibliotekach. Praktykuje mindfulness. Entuzjastka sztuki i literatury. Miłośniczka architektury sakralnej, wschodnich sztuk walki i azjatyckiej kuchni. W wolnych chwilach maluje, zgłębia historię miasta San Francisco i uczy się o mózgu.

Anna Wysocka — absolwentka Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Warszawskiego oraz Podyplomowych Studiów Polityki Wydawniczej i Księgarstwa Uniwersytetu Warszawskiego. Od 2015 roku pracuje w Bibliotece Publicznej w Piasecznie, członkini Stowarzyszenia LABiB.

W pracy łączy wiele ról: bibliotekarki, organizatorki, realizatorki, koordynatorki. Uwielbia wymyślać, planować i organizować wciąż nowe rzeczy. Prowadzi zajęcia dla dzieci i młodzieży z kodowania, escape roomy, lekcje biblioteczne, warsztaty literacko-plastyczne. Organizuje akcje promujące czytelnictwo. Tworzy ofertę biblioteki wraz z czytelnikami. Wyznaje jedną z zasad Google „praca powinna być wyzwaniem, a wyzwanie powinno być zabawą”. W 2020 roku otrzymała wyróżnienie w IX edycji Konkursu Stypendialnego im. Olgi Rok.

O projekcie

Projekt „12 miesięcy tematycznych z labib.pl” powstał w ramach Programu Rozwoju Bibliotek. Program wspiera tysiące bibliotek publicznych w całej Polsce w pełnieniu roli lokalnych centrów aktywności społecznej. W takich placówkach ludzie spędzają czas, rozwijają swoje zainteresowania, zdobywają nowe umiejętności i wspólnie działają. Program Rozwoju Bibliotek to przedsięwzięcie Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności prowadzone przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. W latach 2009-2015 było realizowane w ramach partnerstwa z Fundacją Billa i Melindy Gatesów.

O stowarzyszeniu

LABiB to społeczność osób, które dostrzegają potencjał bibliotek i chcą go rozwijać będąc aktywnymi przewodnikami tego procesu. Działają, mają pomysły, realizują projekty. Chcą zaszczerpić entuzjazm w innych. Od stycznia 2019 działamy jako Stowarzyszenie LABiB.

Nasze osoby członkowskie projektują działania wspierające środowisko bibliotekarskie oraz kontynuują projekty, które rozpoczęto w latach ubiegłych, a które okazały się dużym sukcesem. Wśród naszych projektów znajdują się m.in. lokalne zjazdy dla bibliotek BiblioLABy, konkurs na warsztaty dla bibliotek Re-Animuj się, biblioteczny „erasmus” Praktyka dla Praktyka, program szkoleniowy Biblioteka: Laboratorium Przyszłości oraz Miesiące Tematyczne z LABiBem. Opiekujemy się też ogólnopolską akcją Odjazdowy Bibliotekarz.

Stowarzyszenie Labib działa na rzecz bibliotekarek i bibliotekarzy, bibliotek i ich użytkowników w myśl zasady ***Dziel się wiedzą, mnoż pomysły***. Jesteśmy aktywni, pełni entuzjazmu, gotowi na wyzwania i otwarci na współpracę oraz dzielenie się swoimi doświadczeniami.

LABiB powstał jako leaderski program rozwoju dla pracowników bibliotek stworzony przez FRSI. Obecnie działa na rzecz osób, które wierzą, że dzielenie się wiedzą, umiejętnościami i doświadczeniem jest wartością. Dla osób, które chcą wprowadzać

zmiany w swoim otoczeniu. LABiB tworzą bibliotekarze i inne aktywne osoby, którym bliska jest idea nowoczesnej biblioteki wychodzącej naprzeciw różnorodnym potrzebom lokalnych społeczności.